

N.lib.

111

N. Lib. 115.

<36613541250015

<36613541250015

Bayer. Staatsbibliothek

Hist. lit. de Script. libr.
331.

P A G A N I N I

G A V D E N T I I I. C.

In inclyto Pifarum Athenaeo
Eloquentiae Professoris

OBSTETRIX

LITTERARIA

S I V E

*De componendis et euul-
gandis libris*

R DISSERTATIONES

EDITAE

A C C V R A N T E

M. G E. N I C O L A O
K R I E G K

Ordinis Philosoph. Ienens.
adiuncto

Monrui B. Burani.

I E N A E

APVD IO. BIELCKIVM

M D C C I V.

PAVANI
GAVANI
in indicis Pictum Alphabetico
Eloquens Pictoris

OBSTETRIX

LIBRARI

ALBERTUS
I REGIA
MONACENSIS

DISSERTATIONES

EDITAE

ACCVANT

MR. GEORGE NICOLAO

ARMER

Ordinis Philo. h. tenens.

adhibito

Alb. Albertus

LIBRARI

APUD IO. BINGHAM

M.D.C.C.IV.

V I R O

MAGNIFICO ATQVE SUM-
ME REVERENDO

IO. GOTFRIDO
OLEARIO

THEOLOGO CELEBRATIS-
SIMO, ECCLESIAE ARN-
STADIENSIS PASTORI PRI-
MARIO, SUPERINTENDEN-
TI, ET CONSISTORII AD-
SESSORI IN PRIMIS SPE-
CTABILI, EPHORO LYCEI
GRAVISSIMO MERITISSI-
MOQVE

PATRONO MEO
OBSERVANTISSIME CO-
LENDO

GE. NICOLAVS KRIEGR
DEDICO CONSECRO

THE
MAGAZINE OF THE
ARTS AND
MANUFACTURES

TO GOVERNMENT
OF THE

THEOLOGICAL
SCHOOL, LONDON
STADLER'S PASTORAL
MAGAZINE, LONDON
THE LONDON
SESSION IN 1811
CATHOLIC LITURGICAL
CRANFORD LITURGICAL
MOVABLE

PATRICK MEO

OBSEVANTISSIMO CO.
LONDON

GE. NICOLAS KRICK
PUBLISHED BY

N publicum
prodit de au-
thoritate, atque
sententia TV A
praesens Cōsuetrix Lite-
raria. Quare TIBI et-
iam debetur; neque non iure
TV O nuncupationem hanc,
quam ipse paro, vindica-
re potes. Ex quo mensi-
bus enim superioribus TI-
BI meo de consilio, & re-

DEDICATIO

studendi instituto coepi exponere: illud, quod videbatur, non displicuit. Et quemadmodum humanissime TE geris erga cultusvis loci bonos homines; et praesertim iis quibus in virtutis, doctrinaeque notae emicant, benevolentiam praestas, benigneque facis: ita mihi plane non merenti sub accessum liberalissimam TVAM ostendisti voluntatem; eamque potui, quod mihi multis gavisi.

DEDICATIO

visus nominibus, per litteras cognoscere constantissimam. Ita omnino dantur pauci, qui amore artium humaniorum incensi: qui decora ingenia re, atque officio iuvent, foveant, ornent. Ego vero humanitatem TVAM non potui praesens admirari satis, quando me in bibliothecam instructissimam, paratissimamque recepisti: ubi mihi aliquot per horas rarissimorum in o-

DEDICATIO

ni doctrinarum genere li-
 brorum inspicundorum fe-
 cisti potestatem. Sincera igitur
 commemoratione prae-
 dicabo hanc mirificam
 voluntatem, et propen-
 sionem tantam venerabor
 semper. In primis au-
 tem docet ac par est, gra-
 tio efferre iam praeconio,
 postquam ex luculentissi-
 ma bibliotheca Paganini
 Gaudentii Dissertationes,
 paucis oppido in terris no-
 stris visas voluisti, aut ius-
 si.

DEDICATIO

sisti potius mea prodire
ex recensione. Eiusmodi
rara & reconditiora repe-
riuntur apud TE, Optime
Patrone, quae a tot an-
nis diuersis in academiis,
& locis multiplici indu-
stria, magnoque collegisti
impendio. Atque uti-
nam emitterentur cetera
in lucem, communi egre-
gio insignem adlatura u-
tilitatem. Prae autem
reliquis sollicitis sunt ex-
petenda votis, flagitan-
da

* 5

DEDICATIO

daque, quae TV, VIR
 MAGNIFICE, ad-
 fecta habes in Abacum
 Patrum, quem ante be-
 ne multos annos edidisti;
 quemque solidioris cupidi
 doctrinae in nostris & exte-
 ris regionibus exceperunt
 cum cura; et plurimum
 inde utilitatis, & fructus
 cepere. Neque vero
 dubium est, quin haec ali-
 quando communicaturus
 sis, iuxta & alia, quae
 perspicacissimo TVO in-
 in-

DEDICATIO
genio, & exquisitae do-
ctrinae respondeant. Ego
DEVM, cui anima TUA
cordi est, continenter pre-
cabor, ut TE seruet, quo
sufficiat perficiendis iis ex-
sententia. Equidem ma-
xima iam TUA sunt me-
rita in ecclesiam, atque
orbem eruditum, quae
boni & sapientes sincere
etiam cognoscunt, digne-
que suspiciunt. sed, quae
natura hominum est, ex-
spectant in dies maiora,

DIETDAIOCIATIDIO

tantum non complura. Be-
nignissimum autem DEI
numen, ita supplico, re-
ficiat TE, & firmas lar-
giatur vires: neque Tvos
non annos ecclesiae commo-
dis, fulgori familiae, ne-
cessitatibusque sapientiae
studiis dicatorum per diu
auge scat. VALE, & ad me
porro benigne respice. Iphis
KL. Octobr. MDCCLII,
lena.

d *

LE-

LECTORI
FELICITATEM

GE. NICOL KRIEGK

X quo occu-
patus in clari-
simi theologi,
iureconsulti, &

P R A E F A T I O

Oratoris P A G A N I N I
G A V D E N T I I Obste-
strice Litteraria emitten-
da: constitutum quidem
apud animum, de ipsius
vita, studiis, & moni-
mentis ingenii paullo ver-
bosius differere. sed
quae fata hominum, per-
impeditus fui: atque pro-
pe iam elapsus Lipsiensis
mercatus iubet omne stu-
dium praecipitare. Inter
etiam haec coepere in vi-
cina regia Halensi cele-
ber.

berrimi Observationum
Litterariarum Collecto-
res octauo tomo occupa-
re quaedam : quo de illo
praeclara queunt perspice-
re bona quibus eruditio
curae, cordique est. Neque
vero non emunctae naris
homines iudicabunt de
praesentis Obstetricis Litte-
rariae praestantia, & argu-
mentorum quae in ea in-
sunt, nobilitate. Hac ego de
caussa potissimum sum in-
citatus : atque tueor me
ho-

P R A E F A T I O

honesti huius studii consci-
entia. Illam autem quod
in lucem producere debui,
acceptam refero vni boni-
tati Venerabilis Theologi
OLEARI; qui vt vniuer-
sam humanitatis doctri-
nam, & sapientiam com-
plexus: ita cupit etiam a-
mantes eius adiutare, am-
plificareque. De reliquis
in praesenti nihil attinet
dicere. Dies docebit plu-
ra. Tu vero, Lector,
vale, & quicquid in editio-
ne

PRAEFATIO

ne studii positum, id ad-
fectui erga commodum
bonis litteris intentorum
adnumera.

Vanus au-
cupator nominis est, &
imprudens, qui per alio-
rum tantum operas vult fa-
mam gloriamque confice-
re. Erecta mens sibi sufficit.

Iterum vale.

INDEX

DISSERTATIONVM

De liturarum emolumento

DISSER. I

LITURAE commendantur sententia, & exemplo insignium virorum. Recensentur aliqui gestus eorum, qui condunt carmina. Qua ratione veteres delebant?

De calore extemporalis.

DISSER. II

Extemporalis calor tuetur se exemplo Statii. Qua ratione dicantur furere poetae?
non

INDEX DISSERTAT.

non esse protrudenda in publicum, quae calor fudit. Differitur de celeritate, qua compositae sunt sylvae a Statio.

De diuturna meditatione.

DISSER. III

Opus esse diuturna meditatione iis, qui volunt aliquid emittere, ne prodeant, quae iam nota sunt. Praelegantissimos scriptores illius disciplinae, in qua aliquid est edendum, esse legendos, consultis etiam interpretibus.

De consanguinitate disciplinarum.

DIS-

I N D E X

DISSER. IV

Disciplinas sibi mutuam
praeſtare operam. Quibus
ſuppetiis indigeant Gramma-
ticus, Dialecticus, Rhetor?
non eſſe Philoſophiam cum
Theologia confundendam.
Medicum indigere Philoſo-
phia, & quidem Peripate-
tica.

De obſcuritate in ſcribendo.

DISSER. V

Cur aliqui obſcure ſcri-
bant? de Satyricorum agitur
more. Reprehenduntur qui
obſcuritati in ſcribendo dant
operam. Reprehenſus He-
raclitus a Lucretio, cuius ver-
ba exponuntur.

DISSERTATIONVM

De exquirendo amicorum iudicio.

DISSER. VI

Consulendos esse amicos,
antequam aliquid edatur.
Persii non pauca fuisse sup-
pressa a praeceptore ex Pli-
nio, ex Sidonio proferuntur
nonnulla. De epistola Al-
ciati praefixa historiae Pau-
li Iouii.

De magnorum virorum imitatione.

DISSERT. VII

Descendere in seiplos eos,
qui legunt insignium viro-
rum

rūm monumenta. Non
semper desponderi animum
eiusmodi lectione, sed saepe
excitari ad praestantissima.
Nihil laude dignum esse spe-
randum ab iis, qui contem-
ptim sentiunt de magnis scri-
ptoribus.

*De recitatorum quorun-
dam consuetudine apud
Romanos.*

DISSER VIII

De iis, qui inuitabant ami-
cos ad coenam, ut legerent
suos libros, perpenduntur
sententiae Iuuenalis, Persii. A-
gitur de iis, qui operam suam
locabant, ut audirent.

De

DISSERTATIONVM

De fructu ex recitationibus

colligendo

DISSER. IX

De iis, qui publice recitabant sua carmina. Aliud esse bonam actionem, aliud bonam orationem. Quosdam solitos commodare aedes recitantibus. Laudantur Paulus Mancinus, & Bartholomaeus Capranica.

De librorum iam editorum retractatione.

DISSERTAT. X

Quid sit proprie retractare? aliquibus non esse perspectam vim huius vocabuli. Quo fine libros retractatio-

INDEX DISSERT.

num scripserit S. Augustinus?
quosdam sua scripta iam edi-
ta meliora, & fecisse & iterum
euulgasse.

*Inepti libri quomodo suppri-
mantur.*

DISSERT. XI

Ignem aut aqua solitos sup-
primi ineptos libros. Aut
eos mitti ad officinas salario-
rum. Quid proprie sit
salarium.

DE
LITVRARVM EMOLV-
MENTO

DISSERTATIO I.

*Liturae commendantur sententia,
& exemplo insignium virorum,
recensentur aliqui gestus eo-
rum, qui condunt carmina. Qua
ratione Veteres delebant?*

RVSTRA est, qui
putat victura car-
mina, quæ facile
composuerit, fude-
ritque absque labo-
re. diu multumque

A

ver-

verſandum eſt, quod ſemel emit-
 tendum in luminis auras. qui li-
 bri cito naſcuntur, etiam cito de-
 naſcuntur, herbæ ſolſtitialis in-
 morem, quæ cum ſole oritur, oc-
 ciditque cum ſole. laudatas no-
 vimus orationes Demothe-
 nis, quod lucernam, oleumque olerent.
 Nempe cum reliqui mortales ſter-
 tunt, dormiuntque vtramque in-
 aurem, docti vigilant, chartis im-
 palleſcunt. quis neſcit emi pre-
 tium famæ venturæque gloriæ aſſi-
 dua & accubua ſedulitate? dolebat
 Demotheſes ſi quando a fabro vi-
 cino occuparetur ante lucem. Ca-
 tullus vt laudaret Cornelii Nepo-
 tis annales, eos laborioſos appel-
 lat. ærumnabilem laborem, ait A-
 puleius a ſe allatum ad ſcriben-
 dum, quamuis id dictum quis pu-
 tauerit, quod non vernacula ex-
 araret lingua. malorum poetarum
 notam exiſtimarunt arguti viri eſ-
 ſe

OBSTETRIX LIT. DISS. I 3
se multos versus facere. in Varum
sic ludit Veronenſis ſcriptor hen-
decaſyllaborum. refert namque
eſſe hominem venuſtum, dicacem,
& urbanum, eundemque pluri-
mos facere verſus, & ſubdit:

*Puto eſſe ego illi millia aut decem;
aut plura*

*Perſcripta, nec ſic, ut ſit in palim-
pſeſto,*

*Relata; chartæ regię, noui libri,
Noui umbilici, loca rubra, mem-
brana*

*Deſecta, plumbo, & pumice omnia
equata.*

eſt palimpſeſtus charta deleticia,
ex qua deletum eſt aliquid, ut a-
liquid denuo ſcriberetur. nec enim
Varus exarauerat verſus, ut me-
lioſes faceret, at deduxerat eos ad
umbilicum, faſtigium, ſupremam-
que manum ipsis impoſuerat, ne

quicquam amplius adderetur aut
 detraheretur. non ita se gerebat
 Virgilius, qui cum in calore effu-
 disse quadraginta versus, eos post-
 ea limabat, tornabatque, adque
 vicesimum numerum reuocabat.
 hinc dixerunt eum imitari soli-
 tum vrsam, quæ informes foetus
 primo edit, quos lambendo effor-
 mat, expolitque. Horatius gra-
 viter monet, propterea Latino-
 rum versus non æquare probita-
 tem Carminum Græcorum, quod
 ipsi limæ laborem exhorreant, re-
 formidentque. ait non sufficere,
 quod sex pedibus laudatur versus.
 damnat Etrusci Parmensis rapi-
 dum ingenium, qui torrentis in-
 star ferebatur similis amni, qui
 præcipiti cursu per abrupta volui-
 tur. ridet eum, qui putet se tunc
 demum nomen poetæ apud do-
 ctos laturum, si ducentos versus
 scribat ante cibum, totidemque

coenatus. ait si Lucillius ad Augustæum pertigisset seculum, quando non nisi limata placebant poemata, quod plurimum sibi detereret, recideret omne, quod ultra perfectum traheretur.

Sæpe caput scaberet; viros & roderet ungues.

Sunt enim miri gestus eorum, qui curam, studium magnum adferunt ad commentandum. Sic Persius:

Nec pluteos cauti, nec armojos sapit ungues.

tabulam ob molestiam percutit scriptor, quando, quod quærit, non inuenit, quod cupit, non assequitur, difficultatem cum experitur, in explendo, claudendoque versu. rursus Horatius ait, quod victura poemata composi-
 turus:

A 3 5 0 1 0 1 3 Lu.

Ludentis speciem dabit, & torque-
bitur.

gesticulabitur perinde atque si lu-
dum aliquem ederet. non possum
non adscribere Quintiliani verba* :
Tum illa, quæ apertiores animi mo-
tum sequuntur, quæ ipsa animum quo-
dammmodo concitant, quorum est ia-
ctare manum, torquere vultum, simul
& interim obiurgare, quæque Persius
notat, cum leuiter dicendi genus signi-
ficat. nec pluteum, inquit, cædit, nec
demorsos sapit ungues: etiam ridicu-
la sunt, nisi cum soli sumus. Hæc
causa est, cur Martialis auersatus
fuerit extemporalem versuum scri-
ptionem. nam scribit ad Stellam:

Lege nimis dura^d conuiuiam scribere
versus

Cogis Stella: licet scribere, nempe
malos.

vi

* Lib. 10 cap. 3.

vicissim vituperant quendam Sabellum, qui tam multos scripisset versus, ut laudaret Balneum Etrusci:

*Laudas balnea versibus trecentis
Coenantis bene Pontici, Sabelle:
Vis coenare Sabelle, non lauare.*

Commendat Flaccus lituras, absque harum adminiculo breui peritura existimat carmina.

*Sæpe stilum vertas, iterum quæ digna legi sunt
Scripturus.*

Stilum vertere ex vetusta dixit consuetudine. nam stilo inuerso, id est superiore stili parte, quæ erat obtusior, id quod acumine, siue acie stili fuerat exaratum in tabulis ceratis, ceram rursus complanantes, delebant. Martialis ubi de delendis est sermo poematibus, spongiam memorat. an hæc delere poterat in cera? id abso-

num foret dictu. scribebant enim
 in membranis, in quibus deletiles
 erant efficti atramento characteres.
 rem clarius differam. Duplex e-
 rat exarandi apud Romanos ratio:
 vel enim in tabulis scribebant cera-
 tis, in quam rem adhibebatur stilus,
 cuius vna pars imprimebat lite-
 ras, altera non acuminata eas vi-
 cissim exæquando, complanando-
 que ceram, tollebat. vel etiam li-
 neæ ducebantur calamo in mem-
 branis, quo de more sunt verba
 Persii:

*Iam liber, & bicolor positis mem-
 brana capillis*

*Inque manus charta, nodosaque
 venit arundo.*

*Tum queritur crassus calamo quod
 pendeat humor*

*Nigra quod infusa vanescat sepia
 lymphæ,*

*Dilatas queritur geminet quod fistu-
 la guttas.*

ad

ad delendum in membranis præ-
sto erat spongia, præfertim cum
adhuc maderent membranæ. hinc
illud Augustæum: Ajax in spon-
giam incubuit. Apud Martialem
legas:

*Dum novus est,
Pagina dum tangi non bene sicca ti-
met.*

*- - instructum comitetur pumice
librum*

Spongia.

& alibi * Ep. cuius lemma: *Pu-
gillares membranei.*

*Esse puta ceras, licet hac membra-
na vocetur*

*Delebis, quoties scripta novare
males.*

hinc nata ratio dicendi: Spongia
delere scripta, quamvis in charta,
aut cerata tabella essent exarata.
Verum e diuerticulo repetamus

A 5

viam.

* Lib. XIV epist. 7.

viam. Horatius * vult premi-
scripta in nonum annum, vt mul-
ta libellos meliores, imo optimos
reddat litura conqueritur Bilbili-
cus Poeta de sui libri cupientis ve-
nundari festinatione:

*Sed tu ne toties domini patiare li-
turas,*

*Neve notet lusus tristis arundo
inos.*

*Aetherias lascivae cupis volitare per
auras.*

Scaliger in Apiculis a se ait mitti
versiculos ad amicum virum do-
ctum, vt castigentur, tornentur-
que,

*Ac sensu tenui conceptos carmine
mando.*

*utque informes, quo nec bene
cumque dolatos*

Effingas.

testatur hic ipse, malle se, cum lice-
res

ret longum trahere somnum, vexa-
ri lituris:

*Hic quamquam mihi sub nonam,
decimamque licebat,*

Stertere.

*Ecce tamen miseris licet insanire li-
turis,*

*Exiliique, reis iterum impallescere
nugis.*

et rursus:

- - Dulces ab limine noctis

*Abiuro somnos, misero ut cum car-
mine musam.*

DE

CALORE EXTEM- PORALI

DISSERTATIO II

*Extemporalis calor tueretur se ex-
emplo Statii. Quaratione di-
cantur furere Poeta? non es-*

A 6

se

*se protrudenda in publicum,
qua calor fudit. Differitur
de celeritate, qua composita
sunt sylua a Statio.*

Vis illis, quæ tot testi-
moniis firmantur, tot ra-
tionibus vallantur, obstre-
pere aufit? quis conten-
dat indulgendum extemporali ca-
lori, & edenda, quæ latere diu
debeant? quis nescit canem fe-
stinantem coecos parere catulos?
vt patres amant filios, ita foetus
ingenii carissimi sunt genitoribus.
amor vero coecus est; et quæ a-
mamus, vt turpia sint, nobis vi-
dentur pulcherrima. Ergo scri-
niis contineantur carmina, vt de-
posito feruore, in quem se indue-
rat auctor, quando scribebat, post-
ea maturius de ipsorum ineat e-
ditione consilium. Quæ licet ita
se habeant, quam multa tamen
ob-

obtendi possunt, & obtrudi in ad-
 versam partem: nam præsto est de-
 cantatissimum exemplum Statia-
 narum sylvarum, quas summa,
 cum celeritate compositas fuisse
 nemo negauerit. Prouocat Papi-
 nius ad testimonium eorum, qui
 tunc viuebant, quique norant
 intra paucarum horarum spatium
 cusa fuisse, quæ hodie summa cum
 laude leguntur, in quæ tot prod-
 ierunt eruditorum hominum
 commentarii. quis enim in syluas
 Papinianas non est aliquid moli-
 tus? et tamen nullum est in pri-
 mo libro carmen, quod tractum
 biduo longius fuerit. versus scri-
 pti in Equum Domitiani postero
 die, quam dedicatus fuerat, tra-
 diti sunt. Stella sciebat Epithala-
 mium biduo compositum. Vo-
 piscus gloriabatur villam Tiburti-
 nam suam descriptam a Statio v-
 no die. Claudius etiam Etruscus

balneum laudatum intra moram
 coenæ recepit. Calendæ Decem-
 bris noctem felicissimam habue-
 runt. Annon rapiuntur, percel-
 lunturque furore Poetæ? profe-
 cto Democritus, vir sapientissimus,
 excludit fanos vates Helicone.
 respuit moram impetus, nescit
 consilia & emendationem calor ar-
 duus. testatur Persius repente
 prodire solere Vates. id manife-
 stum facit Hesiodus, qui Musis
 visis optimos coepit fundere ver-
 sus. diuinus Plato reiicit e nu-
 mero poetico omnes eos, qui ia-
 nuas Musarum non pulsauerint.
 Bacchus quoque eam gentem
 commendatam habet. nam & A-
 pollinis, & Liberi patris in fide vi-
 vunt, qui poemata fundunt. Ho-
 ratijs vt ostendet lyricam faculta-
 tem, ait se rapi in nemora, in
 montes instar Moenadis. impos-
 mentis fuerit oportet, si vera nar-

rat.

rat, si non imponit mendacia spar-
 gens. nam manifesta insania a-
 guntur Thebani Dei mystæ. sic
 incaluit Homerus, qui quod vi-
 no suos imputaret versus, id pas-
 sim laudibus extulit, commenda-
 vit, ut gratas eis rependeret vices.
 Ennius vinosum quis negauerit?
 numquam quassauit arma, num-
 quam ad prælia profiluit fic-
 cus, & flore Liberi destitutus. il-
 le tamen primus, si verum fateri
 volumus, heroicis numeris facta
 Romanorum illustrauit. Aduoco
 in meam causam Quintilianum,
 cuius iudicio quid fieri potest ac-
 curatius? quod extiterit præiudi-
 cium, quod tali iudicio non fran-
 gatur, non obruatur? is fatetur,
 adferendum ad scruptionem calo-
 rem, impetumque; sine quo ni-
 hil laudabile gigni in hoc genere
 potest. ut filii nisi dum generan-
 tur, acceperint vim robusti, pul-
 chri,

chri, vitalisque corporis, frustra
 accesserint reliqua, nequicquam
 laborauerit obstetrix. nunquam
 immutabuntur lineamenta, & con-
 ditio pendens ab origine prima.
 sic statue de foetibus ingeniorum.
 si distorta obrepserint initia, si
 mente læua animati fuerint, ne-
 quicquam limæ accedet opera, se-
 cundæ euanescent curæ, emenda-
 tio infra naturalem pulchritudi-
 nem consistet. quæ diligentia ar-
 tis vnquam naturam æquauerit?
 aspice flores, contemplare riuos,
 oculos conice in amoena vireta,
 vbi purpuram obiicit lumini rosa,
 candorem lilium. languent quæ-
 cunque artifex manus hyberno
 tempore fingit, vt sensibus illudat.
 falsus tamen est optimus scriptor
 Petronius, oportere orationem
 naturali pulchritudine surgere.
 naturale quid est, nisi quod cui-
 que in primo ortu contingit, & ob-

obuenit? idem contendit præcipitandum esse liberrimum spiritum per sententiarum anfractum, ut lector, aut conditor iuret vaticinantis animi esse verba, non religiosæ compositæque meditationis argumentum. quem hæc a priori sententia non dimoueant, non transuersum agant, aut saltem non ponant in biuio, nescium quo se vertat? stat tamen immotum consilium ab iis, quæ tunc prolata fuere, pedem non dimouere, vestigium non torquere. An vnus Statii exemplum nos perculerit? admirabilis fuerit calore extemporalis, an vniuersa gens cultrix Musarum sequax censetur esse euntis per aua, peragrans loca, quæ nullius solum, nisi se deridendum propinare voluerit, triuerit? Monita sapientum legem figunt gregi, non frænum iniiciunt vnus hominis

ex-

extra ordinem positi felicitati.
 quid plerumque fiat, fierique
 possit intuetur vir consultus, non
 rapitur ad ea, quæ raro eueniunt,
 quæque admirandis accensentur.
 sed si lubet vrgere Papinii morem,
 eum imitemur dum Thebaidem
 annos integros vigilat duodecim,
 ab ipsius via deflectamus gressus,
 dum ludit in exiguis poematis,
 dum farraginem sylvarum corra-
 dit, atque conferruminat. nec se
 tueatur suamque temeritatem tiro
 aliquis poeticus. aut librorum scri-
 ptor præproperus, dum per syl-
 vas Statianas vagatur. Nam fas
 fuerit viris, qui multum tempo-
 ris in componendo insumserint,
 qui suæ felicitatis specimina edi-
 derint, qui cum sub initia erra-
 rint, sibi errarunt, nec in luminis
 auras errores protrudi voluerunt.
 Ita existimarim non fuisse noui-
 tium, & imperitum Papinium, sed
 mul-

multiplici exercitatione eruditum,
 vt versus sic funderet, ne impin-
 geret, ne ruderet, vt Arcadiæ pe-
 cuaria. Romæ floruit laude hexa-
 metri carminis * Antonius Quæ-
 rengus, is qui non ita pridem o-
 biit, atque coelites euolauit, in-
 credibili desiderio fui nobis reli-
 cto. cum scriberet, vere scabe-
 bat caput, rodebat vngues, plu-
 teos cædebat. stilum sæpissime
 vertebat, vt consummatum opus
 prodiret. inter poemata tamen i-
 psius extat & extemporale, quod
 de mundi exordio pulcherrimis
 numeris est dictatum. an propter-
 ea semper se credebat præcipiti
 festinationi, inconsultoque con-
 silio? non ita potuisset peccare,
 vir emunctæ naris limatique ju-
 dicii. nam dissimulare non pos-
 sum improbatam a Martiali * Sta-
 tia-

* Ant. Quærenus laudatus.

* Casp. Geuartius valde bene de Sta-
 tio meritis.

tianam consuetudinem videri, id vir doctus colligit ex eo, quod cum Papinius multis versibus Etrusci celebrasset balneum, is in idem exaravit paucos hendecasyllabos, ac forte sub nomine Sabelli carpserit Statii cum multitudine versiculorum coniunctam celeritatem. ait enim:

Laudas balnea versibus trecentis

Coenantis bene, Pontioi, Sabelle.

Vis caenare Sabelle, non lauari.

Non scripsisti carmen, ut balneum celebre redderes, sed quia domicoenium vitabas, deproperasti ingens, sed non bonæ notæ carmen. iam quia de furore, quem poetæ ad scribendum adferre dicuntur, multa declamata sunt, ego singillatim non omnia excutiam, ne nimium excre scat oratio, cum satis sit monere totam de illo

lo impetu non carere controuersia disputationem, at quid attinet litem lite resolvere? opinionem Democriteam explodit Flaccus, ex recentioribus impugnant aliqui. Verum si inficias non eamus furere poetas, non propterea putamus ab iis effundi verba, ut eff'eruntur a fatidicis mulieribus, quæ extra se raptæ dicunt, quæ non intelligunt. furoris profecto nomine quando de poetica facultate sermo est, intelligimus viuendam vim mentis, & calidum quemdam impetum, qui limam non dedignatur, secundas cogitationes non negligit, castigationem non amandat. Sic enim statuimus, vix laudabile vnquam fore poema, quod a primo molimine non acceperit præstantiam, sed negamus quicquid præclaris hominibus in calamum a calida inciderit properatione, esse vitale

le

le. quædam itaque existimantur
digna, in quibus perpoliendis, li-
mandisque se nostra exerceat dili-
gentia. non ut pauca reiicula abii-
ciuntur, inque spongiam incum-
bere iubentur. vix vero quicquam
tam felicibus aurbus concipitur
a principio, ut absque vlllo limæ
adminiculo omnibus numeris vi-
deri dicique debeat absolutum.

D E

DIVRNA MEDI- TATIONE

DISSERTATIO III

*Opus esse diuturna meditatione
iis, qui volunt aliquid emitte-
re, ne prodeant, quæ iam no-
ta sunt. Præstantissimos Scri-
ptores illius discipline, in qua
aliquid est edendum, esse le-
gen-*

genuos, consultis etiam interpretibus.

V M docuerimus liturarum emolumentum Oratori, & Poetae in primis commendatum esse debere, forte quis collegerit ab iis, qui alias disciplinas illustrare nituntur suis scriptis, esse insuper habendum. non ita sentimus. licet enim verborum & eorum collocationis tanta non sit habenda ratio ab illis, qui carmina non scribunt & orationes, quis tamen negauerit premenda esse scripta a Philosophis, Iurisconsultis, aliisque? nam dies diei est Magister, & lectio quotidiana solet suppetitare causas emendandi, & recensendi nostras sententias, inter quas quæ nouissimæ sunt sapientiores esse consueuerunt. perin-

ter-

24 PAGAN. GAVDENTII I. C.
terualla proficitur ab ingenio hu-
mano: iudicium longæ experien-
tiæ est proles. quanti periculû res
est, post innumerosa volumina,
conscripta de quacumque disci-
plina, sese inferre coetui sapien-
tissimorum hominum? quid post
secula restat vulgandum? teme-
rarius fuerit, qui putet aliquid se
prolaturum, quod hætenus ne-
mini in mentem venerit. nota ve-
ro quæ sunt qui reponit, abutitur
charta, illudit lectoribus, actum
agit, operæ nullum fert pretium.
an igitur a scribendo deterrebi-
mur? symbolam nullam ad sacra
doctrinarum adferemus? filendo
transigemus ævum? nihil relin-
quemus, quod post obitum teste-
tur, nos quoque quandoque ali-
quod nomenque decusque ges-
sisse? animus non fuerit despon-
dendus. sperandum saltem pau-
ca posse vi ingenioli nostri exco-
gi.

gitari, quæ deprompta commendationem mereantur apud eruditos. id qua ratione consequemur? animaduerto quantæ fit difficultatis opus. tentandum tamen quo nos quoque humo posimus tollere, ad meditationem confugiendum fuerit, meditationem seriam, obstinatam, vix vlllo interruptam interuallo. ab illa namque aliquid expectare licet, quod triuivum non sapiat, quod a vulgo se spernat, quod plebeiam moneam non tinniat. sed vt fructuosa sit & vtiliter impendatur, nihil lateat nos necesse est eorum, quæ hanc in diem prodita fuerunt ab eximiis hominibus. audies non nullos iactantes nouitatem cogitationum; a se aliquid obseruatum, quod aliorum omnium diligentiam effugerit. Hucusque a nemine fuisse animaduersum, quod ipsi e tenebris eruerint.

grandia profecto sunt promissa
 sed quandoque quæ illi tanquam
 noua, & mustea commendant, at-
 que extollunt, iam cognita esse
 deprehenduntur ab iis, qui vsum
 aliquem bonorum librorum ha-
 bent. nec tamen affirmo omnes
 quorumcumque homuncionum
 papyros esse conquirendas, vt
 perspecta atque explorata habea-
 mus dicta præclarorum hominum.
 satis fuerit celebriores in confi-
 lium vocasse, inspectis eorum
 sententiis. Fac aliquem non-
 nulla meditari in Aristotelem, fac
 spem ab ipso conceptam quæ-
 dam in medium proferendi, quod
 lucem consummatissimi Philosphi
 scitis foenerari possit. non igno-
 ret, opus est Alexandream enar-
 rationem, Simplicii interpretis fe-
 licitatem, reliquorumque qui
 bene de Stagirita sunt meri-
 ti. singula cum inuestigarit, & i-
 pse

pſe experietur quid valeat inge-
 nii ius quid oppugnari, defendi-
 que poſſit qui nodi ſuperſint ſol-
 vendi, quæ Scyllæ & Charybdes
 ſint enauigandæ, qui ſcopuli vi-
 tandi, qui fluctus componendi.
 ſunt qui ſolos Conimbricenſes,
 aut Toletum, aut huiusmodi in-
 ſpiciunt, & exiſtimant ſe rite,
 poſſe in Philoſophia peripatetica
 verſari. O ignaros veri trami-
 tis, qui nos ad faſtigium Aristo-
 teleæ ſapientiæ producit. ego ve-
 ro non dubito pronunciare, a
 nonnullis Stagiricas ſententias
 cum Theologia Chriſtiana ſic
 commiſceri, vt Ariſtotelem in A-
 riſtotele non inueniat, qui eos
 duces ſequitur. vicifſim ſi S.
 Thomam noſſe velis, annon fa-
 tius fuerit antiquiores magni viri
 diſcipulos conſulere, Ferrarien-
 ſem, Caietanum, reliquosque
 quam ab iis, qui nudius tertius,

commentarios exararunt, incipere? postquam autem interpretes celeberrimorum Magistrorum per-
 vaseris, atque perlustraveris, redeundum fuerit ad ipsum fontem, ne semper simus pueri, qui alieno indigeamus ductu. ut enim quis non contemnenda exprimat dicta, nihil conducibilius opinatus fuero esse, quam eorum, qui Coryphæi sunt, volumina inter se se per quam diligenter conferre, idque tamdiu agere, donec in omnes partes quamcumque partem verteris. quid quæso tunc tibi ignotum esse poterit? vix vilius est scriptor ex illis, qui primæ sunt notæ, qui de eadem re pluribus in locis non differuerit. quantopere licebit proficere similibus locorum comparatione. compendium hoc erit laboris, ne te tot annos defatiges, dum per ambages externarum interpreta-
 tio.

tionum vagaris, & digrederis. nam sic apud te statuas necesse est, ingentes illos homines, quæ parentes dici merentur disciplinarum, perspicuitatis fuisse studiosos, quam interpretes, dum negligunt, ut sapientes videantur, obscuris tenebris inuoluunt Solem, pro die obtrudunt noctem. quid S. Thomæ scriptione facilius, clarius fieri potest? sic tamen in ea exponenda se gerunt nonnulli Interpretes, ut iures intelligi non posse Scholasticorum Principem, nisi Delium præsto habeas natatorem. ac iam res eo deducta est, ut potius numerus ineatur nominum, quæ conspiciant in aliquam interpretationem, quam ut momenta rationum lanci imponantur. sic obtinet mos maleferiatorum quorundam Iurisconsultorum, qui etiam si agatur de receptissima sententia, re-

plent tamen chartas superuacaneis suffragiis, quibus in re perspicua non fuerat opus.

DE

CONSANGVINITATE
TE DISCIPLINARVM

DISSERTATIO IV

Disciplinas sibi mutuam prestare operam. quibus suppetiis indigeant Grammaticus, Dialecticus, Rhetor? non esse Philosophiam cum Theologia confundendam. Medicum indigere Philosophia, & quidem peripatetica.

Isr quis in bonis hospes sit disciplinis, fateatur, necesse est, vnam alterius opem poscere, & inter se

con-

conspirare amice. Quod ita habere operæ pretium fuerit exponere, ut studiosi adolescentes cognita eiusmodi affinitate ad generosam diligentiam assurgant, latamque rerum cognitionem adipiscantur. sane Grammatici succo carent, & exsanguis sunt, nisi Oratores, Historicos, & Poetas legerint. quis namque nescit leges, quibus utuntur, natas ex accurata observatione eorum, quæ recepta fuissent a scriptoribus bonæ notæ? Poetas autem præcipue coli debere a Grammaticis ex eo colligere est, quod Poetas interpretari munus sit Grammaticorum. id ut præstari cum laude queat, quis non videt oportere Grammaticum fabulosæ Historiæ esse peritum, antiquitatum Græcarum, & Romanarum non ignarum? nam quam multa tanguntur a Poetis. fac aliquem

suscipere interpretationem Statia-
 narum sylvarum. quæ lectio,
 DEVS bone, adferenda est ad e-
 iusmodi laborem. hinc honori-
 ficum admodum fuit apud vete-
 res Grammatici nomen, quod di-
 scere est ex libro Suetonii de cla-
 ris Grammaticis. Iurisconsulti
 quoque inter Professores, qui im-
 munes sunt, Grammaticos recen-
 fuerunt, non neglecto discrimine
 quod inter literatorem est, &
 eum, qui Virgilium publice in-
 terpretatur. nam qui pueros pri-
 ma docet elementa ex numero
 excluditur professorum. non
 autem multum differunt Philolo-
 gi à Grammaticis, cum & illi ser-
 monis sint studiosi, & in eum fi-
 nem scriptores, cuiuscumque ge-
 neris sint, versent, & inde erudi-
 tiores euadant. iam Rhetores
 multa accipiunt a Dialectica, &
 Politice: vt enim qui publice vult
 lo.

loqui, argumentationibus indiget, demonstraturus vera esse, quæ persuadenda sumpfit, ita cum Dialecticis sciat necesse est, quæ ratione Enthymemata sint necesse, inductiones componenda. ubi vero affectus sunt movendi, a civili disciplina suppeditas accipit, ne ignoret, quomodo auditorum sit benevolentia, concilianda, ira in aduersarios excitanda, ad commiserationem impellendi animi. proprietatem linguæ e scriniis aduocat Grammaticorum Rhetor, ut clare differat, verba obsoleta spernat. Vicissim Dialecticus quam tenuis erit, & sua tenuitate se invisum reddet, si nihil norit, præter artem construendi syllogismos? Tunc placebit, si exemplis e variis disciplinis petitis sua præcepta illustret. qua tamen in remodum oportere esse affirmamus.

nam Logica adolescentibus traduntur, qui nondum capaces sunt subtilium disputationum. Keckermannus tamen suo systemati undique argumenta hausta e libris, eorum qui de controuersis Fidei scripserunt, inseruit; superioribus quoque annis tenebrius quidam e Sarmatia organum emisit Aristotelis, ut venenum Arrianorum incautis lectoribus propinaret. atque ibi (o furorem) tela torquet in diuinitatem Seruatoris, in arcanum Sanctæ Triados, inque alia mysteria Christianæ Religionis. insaniunt etiam illi, qui iuuenilibus ingeniis statim, postquam vix aggressi sunt elementa Dialecticæ, tradunt, disceptandas difficillimas e pene-tralibus Metaphysicæ haustas questiones; quæ cum discientium superent imbecillitatem, nihil illic prodesse queunt. nam quamuis
tunc

tunc videantur nonnihil promo-
vere, vbi tamen ad alia mentem
conuerterint post duos, aut tres
annos, totum quicquid illud e-
rat, obliuioni tradunt. iam sub-
iicere lubet, quod subsidium ac-
cipiat a disciplinis Poeta. pro-
fecto ipse vndique ditatur, vt e-
gregius euadat, cum copiam, &
ornatum orationis petat a Rheto-
re, vt norit vim vocabulorum,
& discrimen inter plebeia, & re-
mota a vulgo percipiat apud
eundem, non plane contempto
grammatico. ab historicis pluri-
ma discit, cum ipse non tam fin-
gat, quam affingat, in astrono-
micis aliquid didicerit opus est,
cum sæpe coelestium signorum
facienda sit mentio. ad Geogra-
phos excurrerit, ne erret in de-
scriptione locorum. rei militaris
aliqua indiget notitia; siue classis
instruatur, siue exercitus sit du-

cendus in solum hostile, aut a-
 cies dirigenda, vrbs oppugnanda.
 quis ferat eum, qui nihil horum
 indagauerit? mittendæ veniunt
 legationes, habendæ conciones.
 in his Poetam decet esse rerum
 ciuiliū non rudem. quod si
 quis carmen transferre velit ad i-
 psas disciplinas enarrandas, iam
 præter versum nihil habet a poe-
 tica, cum incipiat esse physiolo-
 gus, astronomus, medicus, alius-
 que. certe plusquam poetæ fue-
 runt Empedocles, Lucretius, Ma-
 nilius, alique; vt vero quis sit
 bonus poeta non dicimus oport-
 ere eum insignem esse philoso-
 phum, medicum, astronomum.
 nam satis est, si quædam norit,
 populari more. accedo nunc ad
 Theologos. mutili & manci sunt,
 qui vitam impenderunt Scholasti-
 cis altercationibus. oportet pro-
 secto ab eo, qui tale nomen me-
 re-

rerum vult, cognosci S. litteras, legi
 concilia, ecclesiasticam historiam,
 S. Patrum volumina. nam si me-
 rus Theologus Scholasticus sit,
 patietur sibi negotium faceffi ab
 eo, qui talium est gnarus. Theo-
 logus quoque nequit esse, nisi
 Philosophiam habeat notam, ubi
 monuerim non esse Aristotelis
 sententias cum Theologia con-
 fundendas, ut ignores quantope-
 re differant ab arcanis sacrosan-
 ctæ religionis nostræ Stagirica de-
 creta; nam quis neget vulgo
 multa inepta ex libris summi Phi-
 losophi proferri? nec peccare
 censendus est in veritatem, quis-
 quis simpliciter narrat, quid opi-
 nioni Aristotelex concinat, quid
 non. antiqui profecto ecclesiæ
 patres maiorem operam impen-
 derunt Platoni, quam Stagiritæ,
 quod putarent illum longe pro-
 pius ad nostras sententias accede-

re. num vero quis reprehendi meretur, si dicat Platonem existimasse animas ire, & redire, & transmigrare e terra in coelum, & rursus huc reuerti, & nullas torqueri supplicio æterno, sed tandem post longum temporis spatium superas euadere ad auras, & cum corporibus coniungi? aliud nempe est Theologum Christianum agere, aliud interpretari Aristotelem. qui Philosophum, exponit, præcipue quærit, quid ipse docuerit, ut vltima respondeant primis. si namque affirmes, ut exemplo rem illustrem, eum cum dixit mundum esse ingenum, dicere voluisse non esse factum, & non extitisse eo modo, quo apud nos res fiunt, & oriuntur, at esse genitum, creatumque a DEO ratione transnaturali, impingis in ea, quæ apud Peripateticos receptissima, & notissima sunt.

sunt. sentiunt enim mundum semper fuisse. negant DEVM esse mundi causam efficientem. affirmant omne quod est genitum corrumpi, mundumque ideo esse ingenum, quia non corrumpitur. nullam generationem norunt, qua aliquid ex nihilo fiat, omnia naturæ limitibus circumscribentes. Ego vero non ita pridem in hominem insanum incidi, qui contendebat docuisse Aristotelem, mundum non semper fuisse, sed a DEO in tempore creatum. iudicaui ipsum obnoxium morbo imaginoso, & indigere anticyrarum prouentu. Vir grauisimus, & doctissimus Bessarion Cardinalis merito irridet audacem calumniatorem Platonis Georgium Trapezuntium, qui scripsit in Aristotelis libris legi mysterium sanctæ Triadis. verum reuerti nos decet in viam dissertationis, quam
de

de consanguinitate disciplinarum
 susceperamus perscribendam. quis
 dubitet oportere Medicum esse
 Philosophum ? dum autem veri-
 tatem inquit, Dialecticis argu-
 mentis ne indulgeat. hoc sæpe
 reprehenditur a Galeno. non
 tamen quælibet Philosophiæ pars
 suppetias medicinæ fert. de
 moribus enim non opus est,
 ut accurate differat Hippocra-
 teus discipulus. Ergo pervulga-
 tum illud est, vt dicamus ibi
 incipere Medicum, vbi definit
 Physicus. hinc traducenda est
 quorundam semihominum auda-
 cia. Hi vt videantur super reli-
 quos sapere, adolescentes abdu-
 cere fatagunt a sententia Aristo-
 telis de quatuor elementis, & e-
 iusmodi aliis, vt cum Democrito
 inuehant atomos, cum aliis sen-
 tiant omne esse vnum. ita nihil
 illis est humidum, nihil calidum,
 fri-

frigidum nihil, aut ficcum. iam bilis flaua non est calida & ficca, atra bilis non ficca & frigida, non calidus & humidus sanguis, non humida, & frigida pituita. tollitur hinc omne discrimen morborum, quod sumitur a differentia quatuor humorum, quæ reperiri in corpore nostro disertissime docuit Medicorum parens Hippocrates. nec iudicium licebit ferre de ratione ciborum, & eorum quæ bibuntur. non sciemus, quomodo inter sese differant medicamenta simplicia, nec componi poterunt. igitur spreto tramite Aristoteleo infelices adulescentes dum putant se magna mysteria a nugiuendulis discere, hoc consequuntur, vt in Philosophia fateantur se nihil scire, atque Medicinam prorsus euadant inepti. magna scilicet est veræ Philosophiæ Aristoteleæ cum Hippo-

po-

pocratica Galenicaque Medicina
 cognatio, vt qui vnā seponit, in
 altera nihil queat præstare. in-
 diget porro Medicus corporis hu-
 mani inspectione exacta. hinc
 tot prodire volumina Anatomic-
 ca. nam quam infeliciter versa-
 retur ipse incurando corpore, si
 qua ratione sit compositum, ne-
 sciret. At Galenus, qui de vñu
 partium exarauit eximios libros,
 multa absque dubio accepit ab A-
 ristoteleo de partibus animalium
 commentario. quamuis enim
 Philosophus in genere egerit de o-
 mnium animalium partibus, ne-
 mo tamen non videt tractationem
 facile potuisse ad corpus huma-
 num illustrandum transferri; vbi
 beneficium extollendum est, quo
 Alexander Magnus sibi deuinxit
 omnes medicinæ candidatos, dum
 præceptori attribuit venatores, pa-
 stores, aliosque quorum opera v-
 sus,

fus, posset oculis suis inspicere, in commentarios, quæ referenda forent. rursus suis rationibus consulit Medicus dum Plinii historiam naturalem legit, relegit, & Athenæi libris operam impendit. Dioscoridem quoque cognitum habeat oportet, & Nicandrum Theriacorum scriptorem cognoscat. Scilicet hæc varietas rerum naturalium, & magna voluptate perfundet animum, & non parum suppetiarum ad munus Medici obeundum conferet. cum vero multa adhuc supersint de disciplinarum consanguinitate dicenda, his tantisper, donec plura suggererit otium, erimus contenti.

DE

OBSCVRITATE

IN SCRIBENDO

DISSERTATIO V

*Cur aliqui obscure scribant? de
satyricorum agitur more. re-
prehenduntur, qui obscuritati
in scribendo dant operam.
Reprehensus Heraclitus a Lu-
cretio, cuius verba exponun-
tur.*

QVOD non defuerint, ne-
que defint, qui obscuri-
tati sua dicta inuoluant,
eius rei multiplex adfer-
ri potest caussa, fane constat non-
nullos vt maxime claritatem secta-
ri conentur, tamen tenebricosos
euadere. potest enim fieri, vt a-

li

licuius ingenium fit inuolutum
perplexis cogitationibus, quæ e-
rui non possunt, & sub apertam
interpretationis lucem euocari.
memoranda quoque est rei ipsius,
de qua agitur, difficultas, quæ ne-
bularum tricas attrahit, latebras-
que amat. quas claris sententiis
depellere non datur, præsertim si
ignari eius disciplinæ voluant li-
bros, quibus comprehensa est.
id impulit Aristotelem, vt dice-
ret Philosophiam suam non edi-
tam esse iis, a quibus cum disse-
reret non fuit auditus. Ita quæ
vni manifesta sunt, alteri ma-
gnam facessunt negotium. habet
vna quæque secta vocabula, qui-
bus a Magistris singularis inditus
est significatus. vt quis sit lin-
guæ, in qua exarantur effata, pe-
ritus, sententiam tamen non as-
sequetur. nec enim vt quis ser-
monem Philosophorum, aut eo-
rum

rum qui iura exponunt norit, satis est esse Grammaticum. Arcanis doctrinarum initiatus fuerit, necesse est. Euenit quoque ut immutatio morum libellos, qui alioqui obscuritatis erant expertes, in tenebras noctiuagas coniiciat. quæ apud Martialem continentur, in Iuuenali leguntur, antiquitatis Romanæ argumenta, non intelliguntur ab iis, qui nostra tempestate nati nesciunt leges Romanas, ritus ignorant, victum nesciunt, quæ omnia cuiuis erant explorata vixque poterant claritate carere, cum litterarum mandarentur monumentis. Nempe iam vigent alia consuetudinis exempla, quibus cum vetustis illis nihil est commune. fac quoque inuehi nomina hætenus non usurpata, eorum profecto vis non erit obuia, nisi ad ipsorum explanationem laborem adferas atque in-

industriam. quid natura sit, sciat
liquis vt philosophus, ad Theo-
logos vbi se contulerit, denuo
quid illa ipsa sit, erit requiren-
dum, ne cum persona commiscea-
tur. latine namque cum Roma-
nis, qui loquuntur, quid sit per-
sonam sustinere sciunt, at quid i-
dem nomen apud interpretes di-
vinarum litterarum sibi velit, co-
guntur ignorare. neque vetus
philosophia magnopere curabat,
nosse, quid persona foret. post-
quam vero sacrosanctæ triados
arcanum est detectum, & Dei fi-
lius homo fieri voluit, tunc de-
mum accuratam personæ defini-
tionem composuerunt, vt affir-
marent nihil aliud esse, quam na-
turæ intelligentis subsistens indi-
viduum. id in Cicerone, certe,
nullus inuenerit. potius latium
qui consulet, speciem quandam
deprehendet, qua quis se obdu-
cit,

cit, vt tegat studiose, quod est. hinc personatis Catonibus, quandoque persona detrahitur, vt ficta morum probitas ab omnibus traducatur. Satyrarum scriptores multis in locis velut sepiæ secelant obiecto vocabulorum involucro. periculofam rem suscipiunt, dum condunt satyricum opus, acerbitalisque plenum carmen. ne igitur palam maledici deprehendantur subducunt se manifestis verbis, aliaque cudunt, quæ a paucis intelliguntur. innuunt, non edisserunt, suspicionem iniiciunt, non aperte accusant. adirent namque manifestum vitæ discrimen, vel trucidandi ab iis, in quos mala verba fudissent, vel tanquam libelli famosi conditores ad tribunal rapiendi. atque hic obiter quære re lubet, an si quis componat versus aduersus vitia ea ratione, vt par-

parcat quidem hominibus, aliquid tamen velut per umbram, & transennam subindices de aliquibus, qui tunc mortalium coetu; interfunt, an reus peragi possit, velut malum carmen in caput alterius condiderit? Difficultatem eliquare, ut nulla superfit ambiguitas, * difficile est. viderint Iurisconsulti. nam nos hoc iam non agimus. illud potius observamus, placuisse nonnullis obscuritatem in scribendo, ut reverentiam, maiestatemque suis scriptis conciliarent. nam quæ absque labore percipiuntur, tanti non fiunt. vilescunt, quæ ante oculos interque manus versantur. maius est ex longinquo loco pretium. quod ambitur, optimum putatur. ex Phasiana regione, petebatur ales a Romanis, ut pe-

C

re-

* Quæstio difficilis de Satyræ scriptoribus.

regrinitate sua menfas ornaret. an
 ideo Heraclitus sic composuit,
 suum opus de natura, vt qui il-
 lud vellet sibi innotescere, Delio
 indigeret natatore? verba Lucre-
 tii digna sunt, quæ transcriban-
 tur, de eodem philosopho vbi
 sermo est:

*Clarus ob obscuram linguam magis
 inter inanes*

*Quamve graues inter Graios, qui
 vera requirunt.*

*Omnia enim stolidi magis admi-
 rantur, amantque*

*Inuersis quæ sub verbis latitantia
 cernunt.*

*Veræque constituunt, quæ belle tan-
 gere possunt.*

*Aures, & lepido quæ sunt fucata
 sonoro.*

Vbi

Vbi tamen videtur contraria secum ipse luctari fronte Lucretius, nam quid attinet loqui de aurum delinimentis, de fucis sermonis, lepidoque sono, quando de tenebricosa agitur dictione? an tenebrae alliciunt, cumque lepore sunt coniunctae? putarim respondendum, reprehendere Lucretium voluisse non duntaxat eos, qui ut multum libris suis parent auctoritatis, obscura dicta spargunt, sed & illos carpisse, qui auribus infidias faciunt, dum velut sesamo, & papauere libellos condiunt. at, inquires, laudem merentur qui solidam doctrinam elegantia verborum gratiorem reddunt, verum enim vero reprehenduntur a Poeta illi, qui cum careant rerum cognitione robusta, solo lepido lepore se posse placere putant. Philosophum profecto decet praecipue

quærere dicta sensu valida, neque
 libros condere rerum inopes, nu-
 gasque canoras. Arripuit igitur
 occasionem Lucretius, vt cum
 morem damnasset Heracliti, qui
 meras noctes, mera loquebatur,
 faxa, vt videretur doctus, eos
 quoque exploderet, ad Philoso-
 phiam qui solam sermonis adfe-
 runt elegantiam. Cæterum illud
 omittendum non est, vt cum Eu-
 napio moneamus, vitandam esse
 a philosopho obscuritatem, cæte-
 roqui eius non legentur scripta.
 Id euenit egregio Philosopho Plo-
 tino, de quo legendus in ipsius
 vita fuerit Porphyrius. Nostro
 quoque tempore eadem, vt pu-
 to, de causa Pendasius eam glo-
 riam nominis, quam adeptus
 fuerat docendo, suis diminuit
 libris. non enim magnopere in
 manibus versantur studiosorum.
 Dissertationes Pendasianæ, nec
 a-

aliam subiit aleam Bonamicus phi-
 losophiæ in nostra Academia Pi-
 sana enarrator acutus. quod au-
 tem dixit Lucretius, stolidos ad-
 mirari ea, quæ obscure prolata
 sunt, id videre est in iis, qui Pa-
 racellsum, reliquamque suspi-
 ciunt turbam. magna enim my-
 steria sub monstris verborum,
 quæ apud vetustos nequicquam
 quæras, pollicentur Me-
 dicinæ.

56 (o) 50

EXQVIRENDO

AMICORVM IVDICIO

DISSERTATIO VI

*Consulendos esse amicos antequam
aliquid edatur. Persii non
paucos fuisse suppressa a Præce-
ptore. Ex Plinio, ex Sidonio
proferuntur nonnulla. De
Epistola Alciati præfixa bisio-
ria Pauli Iovii.*

INCIDERE in vitium, est
facillimum, quod in quo-
dam Suffeno festiuissimo
Catullo nouimus repre-
hensum. Vt enim patres cæcu-
tiunt ad ea, quæ in ipforum me-
rentur vituperari filiis; ita pauci
sunt qui non capiantur scripto-
rum

rum suorum amore nimio. quapropter, ne euolent ante diem, & antequam perdiligenter castigentur, exploranda fuerit amicorum sententia, quorum iudicium, & candida censura nobis nota, perspectaque sit necesse est, ut illis siue culpantibus, siue laudantibus habere possimus fidem. Atque hoc monitum alto pectore reponendum esse rationi consentaneum, & veterum & recentium temporum perquam nota satis superque indicat consuetudo, ut ea de re si quis ambigeret, dignus videretur, cuius caput tribus quatuorque Anticyris purgaretur. Ne vero ullus supersit dubitandi locus, lubet id ostendere aliquot in medium prolatis exemplis. Persius quamuis lectissimus esset scriptor, & doctos conderet, versus, non tamen tantum sibi tribuit, ut Satyras euulgaret, ante-

antequam præceptori legeret, imo ut apparet ne quidem edere sustinuit, sed Cælio Basso petenti edendum tradidit. nec mirum, nam & raro & tarde scripsit, & hoc ipsum opus, quod hodie est in manibus eruditorum, imperfectum reliquit. alia vero cum composuisset, non commisit luci, sed in bibliotheca reliquit Matri. hinc adeo factum, ut ipsius prætexta, & Itinerarium, & pauci versus in sororem Thraseæ, Arriæ matrem, quæ se ante virum occiderat, consilio eiusdem Cornuti suppressa, & abolita fuerint, cum forte non viderentur responsura famæ, quam tribuerant Satyrica carmina. ut enim editus est eorum liber, continuo mirari homines & diripere coeperunt.

* Plinius vero Arriano exhibet librum

brum suum, rogatque ut eum ex consuetudine sua legat, & relegat, & emendet. intendit amici limam, dum fatetur ingenue, se contubernalesque suos ab editione non abhorrere, quod tamen facturus non est, nisi ipse approbationis album calculus adiecerit. Plinianum in modum se gerit Sidonius Apollinaris in lumine suarum epistolarum, compellat namque Constantium, aitque se ipsi petenti, ut Epistolas quas exarasset colligeret, obtemperasse, quas propterea ipsius examinationi (vtror Sidoniano vocabulo) non recensendas (hoc enim parum esset) sed defæcandas, limandasque committit. testatur palam se hæsitabundum in famæ pelagus deinceps impelli. causam quæ ipsum anxium reddat scribit hanc esse, quod iam versibus editis adeptus fuisset famam.

mam. quæ cum sufficientis glo-
 riæ anchoram stitisset in portu iu-
 dicii publici post enauigatas lu-
 cidorum latratuum scyllas, non
 videretur denuo exponenda flu-
 ctibus incertisque ventorum fla-
 bris. Quæ in re forte dices, eum
 contraria fronte aduersari Plinia-
 næ cogitationi. ipse enim exci-
 tatur ad emittendas epistolas,
 quod libelli, qui iam prostrabant,
 dicerentur esse in hominum ma-
 nibus, quamuis gratiam nouita-
 tis exuissent. denuo æquor na-
 vigat, quod cum primum fulca-
 ret vndas vota non fecerit litto-
 ralibus Diis: ille vero dum per-
 pendit, quam varium, mutabile-
 que sit mare, non audet iterum
 nauem conscendere. Quid pro-
 ferendum, vt salebra diuersitatis
 huius complanetur? nempe in
 eodem fere scriptonis genere ver-
 sabatur Plinius, soluta nempe o-
 ra-

ratione, cuius specimen primum cum meruisset æra, plausumque, in spem prope certam veniebat epistolas non displicituras. Apollinaris vero Poematis expromptis impetrauerat a publica censura nomen boni Poetæ. Ergo periculosa alex opus moliebatur, communicaturus cum eruditis, epistolarum, quæ plurimum distant a carmine, exemplar. Difficile enim est & rarum, palmam, quam quis ob poesim obtinuit, ab oratione, impetrare, efficereque ut dicatur insignis Orator, egregius Poeta. At ne semper hæreamus inter veteres, lubet referre, qua ratione se gesserit Paulus Iouius, historica eloquentia certissimum simulacrum. ille priusquam publici iuris historica monumenta faceret, exquirere voluit iudicium Andreæ Alciati, qui sua ætate principem locum tenuit

nuit inter Iurisconsultos, Romanarum antiquitatum, politiorisque literaturæ diuitias cum legum notitia coniungentes. Iovianum volumen cum vir summus legisset, ad eum dedit epistolam, quæ posita est in limine elegantissimi operis, in qua etiam indicat; cur cum vocatus fuisset Romam a Paulo Tertio Pontifice summo, ipse noluerit sequi astutis senis promissa, doletque prælatum Iovio in petitione patrii Sacerdotii hominem, qui ex sordibus cubiculi emerferit, pertigeritque ad splendidam dignitatem, amplosque redditus, quibus minime dignus esset. sed nouum non est, ut fors cæca improbos, ignavos ignarosque euehat, & in fastigio collocet, doctos vero, probos, & sedulos affligat humi, cogatque iacere. imo non iacent, qui pulcherrimum pretium ab ipsa

psa

ipsa virtute reportant, qui quando moriuntur, non intereunt, meliore sui parte superstites. quod vere pronunciare possumus de Iouio, qui tandem sedem tranquillam suorum studiorum collocavit Florentiæ, nactus magnanimum, liberalemque principem, Cosmum Primum Etruriæ Magnum Ducem, quem qui aiunt quam simillimum fuisse Augusto, in eo quoque similitudinem agnoscunt, quod si Octavianus magnopere cuperet egregiis a scriptoribus commendari posteritati, eadem cupiditate flagrauit Cosmus, ut ostenderet non surdis auribus se hausisse præceptum Taciti monentis insatiabiliter, (lubet uti verbo ipsius historici) a Principibus quærendam esse prosperam memoriam. Ambo certe voto suo sunt potiti: ille ab Horatio, Virgilio, totque aliis di-

Etus, hic vero a Iouiano stilo immortalitati, famæque temporum perenni consecratus.

DE

MAGNORVM VI-

RORVM IMITATIONE

DISSERTATIO VII

Descendere in seipsos eos, qui legunt insignium Virorum monumenta. Non semper desponderi animum eiusmodi lectione, sed saepe excitari ad prestantissima. Nihil laude dignum esse sperandum ab iis, qui contemptim sentiunt de magnis scriptoribus.

libros qui vult euulgare,
 operæ non amittet pre-
 tium, si quandoque ma-
 gnorum hominum sumat
 in manus monumenta, cumque
 iis sua diligenter comparet.
 Multi namque quæ scripserunt,
 quæque edere cogitant, magnifa-
 ciunt, expertes comparationis in-
 itæ cum operibus, quæ supera-
 ta temporum labentium iniuria,
 ad nos summa peruenerunt cum
 laude. vbi vero in ipsa oculos
 flexerint non infubide, & non o-
 scitanter, coguntur paulatim in
 seipfos descendere, & tandem pa-
 lam nosse, suos libellos nequa-
 quam tales esse, qui mereantur
 cum veterum scriptorum paginis
 componi. Monitum hoc qui non
 spreuerit, magnum, nisi maxime
 fallor, fructum feret nauatæ se-
 dulitatis. Aut enim sua tanquam
 luce non digna abiiciet, aut sal-
 tem

tem meliora reddere conabitur. Quin de se modeste incipiet sentire, de aliis magnifice, de iis saltem, quorum foetus iam placuerunt, inque templo Mineræ sunt dedicati perennitatis non expertes. Si dicas, ad desperationem adigi animum, si ob oculos ponantur viri incomparabiles, si admiratio, quam merentur, commentariis ipsorum impingatur, occurram sic ratiocinanti, asseramque, non omnibus id contingere. nam qui robusto pollent ingenio, instructique sunt ingenti pulcherrimarum rerum cognitione, excitant vires, augentque desiderium parandæ sibi maioris supellectilis, ut si fas non est ad apicem fastigiumque pertingere ingeniorum, saltem propius accedatur, minuatque intervallum, quod nos a vertice diuidebat. quid quod aliquando tantum proficitur, ut
qui

qui olim iurabat a se nihil unquam exiturum, quod tantam, ferre posset lucem, iam post multas vigilatas noctes, exantlatosque grauibus in studiis labores non duntaxat, non despondeat, animum, verum iam ausit cum iis, quos suspiciebat, certare. statuendum namque nobis semel est, optime sperandum de eo esse, qui robore ingenii præditus, cupiditate parandæ gloriæ flagrans, lectioni scriptionique incumbens, impense conatur imitari, aut etiam æquare illos, quos scit admirari, quosque sibi ante oculos tanquam perfectas, omnibusque numeris absolutas doctrinæ, sapientiæque imagines iam pridem collocavit. Nec defuerunt, qui transgressi sunt, atque superarunt magistros, cum primum existimarent se ne quidem dignos esse discipulos ingentium doctorum.

a solertia, a generosa constantique sedulitate quid sibi laboriosum animal, homo polliceri non potest? Cicero Arpini natus dicendo, scribendo, audiendo, disputando, hoc tandem obtinuit, ut apud Græcos cum oraret, non defuerit clarissimus dicendi Magister, qui ei palmam inter Oratores aduersus suam ipsam nationem concederet. Principio viæ cum prospiceret sublime templum eloquentiæ, cum contemplaretur Thucydidem, Demosthenem, Periclem, aliosque ad angustias redigebat magna sua desideria, sua vota, quæ fecerat Suadæ. paulatim auxit animos, lateque diffudit radios gloriæ. infra Areosti dignitatem longe se hærrere agnoscebat iuuenis Tassus, qui tandem eo pertigit, ut audiret famam Orlando præferentem Gothofredum. Nisi admiratione prosequu-

quutus fuisset præceptorem Aristoteles, non ei tot annorum navasset operam. Quo id factum successu? si Platonem cognomento divinum non vicit, æquavit saltem aut proximo est secutus intervallo. Non potest humi iacere, quisquis excelsa summa animi contentione petit. Nec prorsus excidet generoso conatu, qui absque fatietate magna, sublimia in suam trahit spem. hæreant semper in luto ignorantia, in humilibus sordibus inscitia, qui contemptim de præstantissimis sentiunt, loquunturque viris. Vanissimi enim non homines, sed semihomines & homunciones, patientes nescio quid imaginosi, videntur sibi in excelsa sedere sede, aque altissimo cacumine, sublimique templo conspicere, ut despiciant ingentes animas consensu seculorum in fastigio doctrinae, præ-

præstantiæ collocatas. vt petu-
 lanter ignaua capita se iactant,
 conuiciisque irruunt in Mystago-
 gos sapientiæ. O furorem, o in-
 saniam hac dignissimam poenam,
 vt pro insanis semper habeantur,
 a sanis, iubeanturque tanquam
 prophani ab adytis exulare soli-
 dæ, consummatæque eruditionis.
 Mordeant linguam, qui mordere
 conantur viros extra omnem mor-
 sum positos. Cymmeriis inuol-
 uantur tenebris, qui claudunt o-
 culos ad illustre decus, ad me-
 ram lucem, qua circumfundun-
 tur Pythagoras, Plato, Aristote-
 les, Tullius, Socrates, Seneca. Ab-
 eant illuc, vnde malum tulerunt
 gressum, qui Tacito dicam scri-
 bunt, qui pueros in scholis cum
 alloquuntur, vt sua dictata præfe-
 rant summis hominibus, aiunt:
 quid nunc diceret Maro, si caput
 extolleret, si nostra legeret? de suis
 ele

elegiis quid sentiret Ouidius, si
 quas nos cudimus, cognosceret?
 lubet miserari vices iuventutis,
 quibus versati obrepunt Mystæ,
 efficiuntque vt adolescentes tumi-
 di vana opinione nihil proficiant
 in bonis disciplinis, ne vnquam ad
 veram perueniant sapientiam, cum
 iam putent se summos vicisse Ma-
 gistros, a suis miserandum in mo-
 dum, pessimumque in morem de-
 cepti magistellis. Quisquis es,
 qui victurum aliquid ad mysteria
 sapientum ferre cupis, cole, vene-
 rare magna nomina, damna, cum-
 que indignatione respue superbos,
 vanos, typho corruptos, quos par
 est semper esse paruos, cumque
 ignaris armentis stabulari, qui, vt
 viderentur magni, reuera minimi,
 magnos magnifacere nolue-
 runt.

RECITATORVM

QVORVNDAM CONSVETVDINE
APVD ROMANOS.

DISSERTATIO VIII

*De iis, qui inuitabant amicos ad
coenam, vt legerent suos libros,
perpenduntur sententia Iuue-
nalis, Persii. agitur de iis, quæ
operam suam locabant, vt audi-
rent.*

Moris fuit apud aliquos, qui
quondam auram popula-
rem, plausumque capta-
bant, libros edendos non trans-
mittere amicis, sed eos ad coenam
inuitare, postque remotas mensas
quicquid illud erat legere. huius
consuetudinis apparent non vno
in scriptore vestigia. Certe si quis
voca-

vocaretur ad coenam a Poeta, aut alterius materiæ scriptore vehementer timebat, ne sibi audiendum foret volumen aliquod. quapropter Martialis, vt animum addat amico venturo ad coenam, spondet se nihil recitaturum.

Plus ego polliceor, nil recitabo tibi.

imo patit, vt ipse relegat Gigantomachiam, aliaque carmina, quorum præstantia proximum a Marone obtineret locum:

Ipse tuos nobis relegas licet usque gigantes,

Rara vel aeterno proxima Virgilio.

iam igitur Cerealis versus suos cum Martiali communicauerat, vt quæ ipsius de illis foret sententia, perciperet, atque audiret. Vicissim

To-

Toranium dum rogat vt apud se
coenet ait: *

*Nec crassum dominus leget volumen,
at eodem libro conqueritur de pra-
uo more Ligurini, qui non alia de
causa a Domicoenio traheret ad
suas ædes Poetam, quam vt suis
nugis aures eius obtunderet. lubet
totum audire:*

*Hec tibi non alia est ad coenam causa
vocandi,*

*Versiculos recites vt Ligurine tuos?
Deposui soleas, affertur protinus in-
gens*

*Inter lactucas, oxygarumque liber.
Alter perlegitur, dum fercula prima
morantur,*

*Tertius est, nec adhuc mensa se-
cunda venit.*

*Et quartum recitas, & quintum de-
nique librum*

*Putidus est toties, si mihi ponis
aprum.*

Quod

Quod si non scombris seclerata poemata dones,

Coenabis solus iam Ligurine domi.

Iuuenalis ubi postulat pro amicitia ut secum coenetur, non ait a se sua scripta lectum iri, at pollicetur, quod canentur Virgilii diuina carmina. An vero laudem mereatur mos exhibendi prandium, ut libelli agnoscantur? Quiduis potius faciendum; quam ut eo tempore depromantur. hoc enim est intempestiua comitate extorquere commendationem. quis enim reprehendat dicta, structuramque eius a quo liberaliter tunc excipitur. promittenda est summa libertas, consulto, ut iudicium omni suspicione careat. & tamen non deerant alii, qui tristi domicoenio laboranter conducebant, non quidem ut post coenam aures arrigerent, audirentque poemata, sed

D

con-

conuenirent, quando publica haberetur recitatio, acclamarentque palam, & laudibus recitatore in coelum ueherent. apud Petronium carpitur quidam qui Poetam laudarat, vt foris locaretur. totum vero cacoethes exponitur, expoditurque a Perfio. * Nam narrat Satyricus quendam pexum indutumque toga recenti, & natalitia cum fardonyche candidum, fede celsa legere. adfunt ingentes Titi, qui neque more probo, neque voce serena trepidant & commouentur. increpatur autem vnus ex illis, qui vendit audientiae operam:

*Tun' vetule auriculis alienis colligis
escas.*

colligit enim escas, qui locat suam in auscultando assiduitatem. tangit quoque vitium a Martiali notatum in Ligurino. nam inter pocula ait, si quærat quid diuina nar-

narrent carmina quendam, nescio
 quid rancidula de nare loqui,
 & eliquare tragoediarum argu-
 menta, teneroque palato sup-
 plantare verba, cui conductâ illa
 turba assentitur, & ingeminat, Eu-
 ge, belle. sed regerit qui laudem
 a conuiuiis reportauit:

- - - . *an erit qui velle recuset*
Os pouli mervisse?

Satyricus fatetur non spernen-
 dum esse encomium, obtinendum
 vero alia ratione, quam conuiuiis,
 quam donatis lacermis. nec ma-
 gnopere curandum quid plebs
 sentiat. quod etiam docet Horati-
 us, dum vult dandam esse operam,
 vt placeamus paucis, prophanium-
 que vulgus procul arceamus.
 Verum qui semel constituerant,
 quibuscunque modis famam con-
 sequi, & cauponari, dabant sua

scripta Magistris puerilium scho-
larum, vt ab ipsis adolescentibus
dictarentur. hinc e genere eius-
modi cauponum clamat nonne-
mo:

*Ten' Cirratorum centum dictata
fuisse*

Pro nihilo pendas?

regerit Flaccus

Sape stilum vertas.

*- - - neque te vt miretur turba
labores,*

*Contentus paucis lectoribus, an tua
demens*

*Vilibus in ludis dictari carmina
malis?*

Non ego.

Cui fatis superque est, si eques
plausum tollat, atque obiter car-
pserit quis ineptiam eorum prae-
ceptorum, qui de iuuentute pessi-
me

me merentur, dum subinde eis vel dictant vel commendant recentia, scripta hominum adhuc superstium, & negligunt, transmittuntque vetustatis monumenta. hodie profecto, qui docent quam sedulam dant operam, ut vel suos libellos tradant, vel dicta petita e libris musteis hominum sui ordinis. Quæ contagio, dici non potest, quam labem inferat prisco nitori latinæ linguæ, & veræ minimeque fucatæ Philosophiæ. Quis iam versat Virgilium, quis cognoscit Ovidium, aut voluit Catullum, in manibus sumit Propertium? Quis circumfert Cæsarem? in sinu habet Tullium? aut ut ad Philosophos transgrediar, quis verba Aristotelica inspicit, quis consulit interpretes Alexandrum, Simplici-um, Themistium? O seculi maleferiatam inficentiam, quæ nobis priscam loquendi, sciendique

præstantiam eripuit, sustulit,
euertit.

DE

FRUCTV EX RECI-

TATIONIBVS COLLI-
GENDO.

DISSERTATIO IX

*De iis, qui publice recitabant sua
carmina. Aliud esse bonam
actionem, aliud bonam oratio-
nem. Quosdam solitos com-
modare edes recitantibus. lau-
dantur Paulus Mancinus, &
Bartholomæus Capranica.*

VT vt nonnulli ad famam,
abuterentur conductio
grege, non deerant ta-
men alii, qui fructum colligerent
laudabilem ex recitatione carmi-
num,

num, orationumque. Nam conueniebant ex tota Vrbe præstantes quique viri, arrectisque auribus adstabant, iudicaturi, an triuiale monetâ tinniret acroama. in quem itaque commendandum conspiraret confessus, ille vere poterat titulari dulcedine gloriæ, sperareque sua scripta, si venirent in manus hominum, creta notanda, non autem culinæ inferenda. Nec tamen in ea versor opinione, vt existimem omnes illas orationes placituras, si euulgentur, & legantur, quæ cum haberentur, tulerunt puncta audientium. nec etiam statuerim, non debere quicquam immutari in iis, quæ a corona auscultantium reportarunt illud: BELLE ET RECTE. quis enim nescit longe melius ferri iudicium, cum attente, & interposita libelli leguntur mora, quam quando in auditorio verba volatilia, vt ab Ho-

mero vocantur, fugaci percipiun-
 tur tractu? Addo nonnullorum
 adeo viuendam, gratamque esse
 actionem, vt dum magna cum vo-
 luptate velut attonitum detinet
 auditorem, cum in obseruandis
 vitiis ipsius, structuræ attentum
 reddat minus. Quæ causa est, cur
 non parum famæ detractum fuerit
 Hortensii, cum quas Romæ cum
 maxima habuerat approbatione, in
 lucem prodirent orationes. non
 enim responderunt expectationi,
 quam de tanti viri monumentis
 conceperat eruditorum quisque.
 Hinc recte Quintilianus colligit,
 absque dubio excelluisse summo-
 pere oratorem illum in recitando,
 & agendo, quando exiles alioqui, &
 tenues dictiones tantam ei Roma-
 nis in rostris celebritatem peperis-
 sent nominis. facillimum vero fue-
 rit decipi acclamatione publica, vt
 quis putet sua monumenta digna
 esse

esse theatro & luce, quæ auspiciis dicta lectaque fuerunt felicibus. nam pronum est habere fidem laudantibus, commendantibusque nostra. quod enim magnopere cupimus, hoc verum esse absque magno negotio patimur nobis persuaderi. at pronunciat Plinius, aliud esse actionem bonam, aliud orationem, persuasumque habet posse fieri, ut sit actio bona, quæ non sit bona oratio, quamuis vicissim putet non posse esse malam actionem, si oratio sit bona, cum hæc illius sit quoddam exemplar, & vivum simulachrum. Ergo sic statuamus oportet, posse & debere quandoque emendari, si edenda, sint, quæ audita placuerant, cum præsto sint exempla eorum, qui quæ recitauerant, in plurimis immutarunt. idem profecto Plinius testatur, Ciceronem in oratione pro Muræna, quæ brevis est, & nu-

da quasi subscriptione quorundam criminum indicatur, multa dixisse, quæ cum euulgaret, omisit. idem Tullius pro Cluentio ait se totam causam vetere instituto solum perorasse. & pro Cornelio quatrimum egisse ne dubitare possimus, quæ per plures dies, ut necesse erat, latius dixerit, postea rescissa, ac purgata in vnum librum, grandem quidem, vnum tamen, coarctasse. Quæ cum sic fuerint exposita, & ab initio dixerimus, frequenter solitos exercere se Romanos recitando, conuocandoque eruditos; lubet id aliquibus comprobare veterum testimoniis, ut & nos magis ac magis excitemur ad complectendas, frequentandasque Academias. Iuuenalis * narrat solitos diuites, cum cæteroqui nil largirentur Rhetoribus atque Poetis, saltem ædes suas commodare recitatoribus:

*--- si dulcedine fame
accensus recites Maculonus commo-
dat edes.*

Author, quem Tacitum putant, de
Claris Oratoribus ait de Poetis,
quod domum mutuentur, audito-
rium exstruant, subsellia condu-
cant, libellosque dispergant. Rur-
sus Satyricus Aquinas eandem in
rem sic canit:

*Frontonis platani convulsæque mar-
mora clamant*

*Semper, & assiduo ruptæ lectore co-
lumna.*

fauebat Fronto vir nobilis, impen-
se iis, qui cuperent ingenii sui spe-
cimen præbere, de quo etiam il-
lud extat apud Martialem, quod
esset clarum militiæ togæque de-
cus. Ita Romæ Paulus Mancinus
vir nobilitate præstans Academi-
cis, qui ab Humore celebre acce-
perunt nomen, in notissima platea
urbis Romæ iam multos annos ex-

hibet ædes suas, quas propterea
 magnifico additamento splendidi-
 diores fecit, vt frequentia, quæ
 certe magna esse solet, sint pares.
 nec nobis silentio est transmitten-
 dus Bartholomæus Capranica, pri-
 sca nobilique familia apud Ro-
 manos natus, qui Philosophiæ se-
 cretioris indagatoribus domum
 suam præbuit, *Dum fata Deusque*
sinebant. nam nuper vir longiori
 vita dignissimus obiit, tristeque
 sui desiderium amicis reliquit,
 quem ego lubenter si id mei pos-
 sent versiculi, transmitterem cum
 laude ad feram posteritatem.
 Addiderim vero iis, quæ de publi-
 cis recitationibus Romulæ gentis
 in medium protuli ex Plinianis
 epistolis mantissam, quando vir
 amplissima dignitate conspicuus
 & eruditorum hominum amantis-
 simus refert & anno magnum
 fuisse Poetarum prouentum, toto
 men-

menſe Aprili (Iuuenalis, Auguſti
facit mentionem) nullum fere fuiſ-
ſe diem, quo non recitaret aliquis.
gaudet autem quod vigeant ſtu-
dia, quod proferant ſe ingenia ho-
minum, & oſtentent, tametſi gra-
uiter conqueratur ad audiendum
pigre coiri, pleroſque enim in ſta-
tionibus ſedere, tempusque au-
diendi fabulis conterere, qui ſub-
inde ſibi nunciari iubent, num re-
citator intrauerit, an dixerit præ-
fationem, an ex magna parte euol-
uerit librum, ac tum demum ve-
niunt, nec tamen permanent, ſed
ante finem recedunt, alii diſſimu-
lanter & furtim, alii ſimpliciter,
& libere. Mirum autem non eſt
negligenter ſe geſiſſe nonnullos
in audiendo, quando tam frequen-
ter conuenirent nam etiam illa,
quæ cæteroque iucunda ſunt ſi af-
fatim aggerantur, tædium, mole-
ſtiamque pariunt, vereque dixit

Petronius, illud optimum videri,
quod quæritur, & res quamuis e-
gregias vsu plebeio vilescere.

DE

LIBRORVM IAM

EDITORVN RETRACTA-
TIONE.

DISSERTATIO X

*Quid sit proprie retractare? ali-
quibus non esse perspectam vim
huius vocabuli. Quo fine li-
bros retractationum scripserit
S. Augustinus? quosdam sua
scripta iam edita meliora, &
fecisse, & iterum enulgasse.*

VID si non omnino feli-
ci auspicio in manus ho-
minum venerit liber, &
dies te docuerit (dies enim diei est
ma-

magistra) multa melius, veriusque potuisse dici, an seponenda est emendatio an deponenda cura reuocandi sub mucronem stili scripta? imo hic quoque locum habebit illud, vt cogitemus primæ felicitatis argumentum esse non impingere, non errare, secundæ autem corrigere, quod nolis factum, quatenus corrigi adhuc, & melius reddi potest. non omnes naufragi vndis absorbentur. quosdam arrepta tabula saluos, incolumes in portu sistit. fas erit ad alteram editionem, velut ad asylum confugere, vt te vtcunque a seueritate cenforum tuearis. in ludo qui minus attente rem gessit, & detrimentum fecit, dat operam, vt deinceps in aliis iactibus damnum refarciat. qui miles minus caute aggressus hostem, repulsus est & vulneratus, in secundo pedatu ita se componit, vt compenset victor, quod ami-

ami-

amiserat victus. Quid celebrius retractationibus S. Augustini Hipponensis Antistitis? non puduit grauiissimum hominem fateri deesse non nulla suis scriptis: non erubuit singillatim referre, quid desideraret. At vulgo non recte percipitur sanctissimi viri in eo libro institutum. non enim retractare apud latine loquentes est palinodiam canere, discedere a priori sententia, & a se erratum in prima affirmare, sed idem est, quod recensere, recognoscere & relegere, vt significes si quid lectorem ignorare nolis, aut etiam aliquid demas, addasue. quis autem non videt, hæc omnia fieri posse absque eo, quod priores opiniones immutes, inuertas, oppugnes? audiamus Festum:

Retractare est rursus tractare.

Quintilianus dixit materiam retractare, Virgilius vulnera, Ouidius

dius defueta verba. Sed præsto sunt ipsius Ciceronis verba in libro secundo, quæ nostræ robur addunt sententiæ: * *Qui omnia, inquit, quæ ad cultum Deorum pertinerent, diligenter retractarent, & tanquam relegerent, sunt dicti religiosi a relegendendo.* Sed obiicietur illud quod est in epistola Traiani apud Plinium ** vbi largitiones retractantur, quod perinde est ac si dixisset reuocantur, improbanturque. quid quod ipse Augustinus satis superque se ipsum interpretatur dum in prologo retractationum inquit: *Neque enim quisquam nisi imprudens, ideo quia mea errata reprehendo, me reprehendere audebit. sed si dicit, non ea debuisse a me dici, quæ postea mihi etiam displicerent, verum dicit, & mecum facit, eorum quippe reprehensor est, quorum & ego.* quibus sic occurrendum existimo, vt non diffitear. Hipponensem Antistitem in non-

nul-

* De natura deorum. ** lib. X.

nullis se minus recte locutum fa-
 teri, at tantum contendo proprie
 inscriptum librum, ut indicaretur,
 quid expectandum foret. nec ob-
 strepo, si quis affirmet retractare
 aliquando idem esse quod reuoca-
 re. sane in toto illo opusculo Au-
 gustiniano pauca emendantur, sed
 totum pene consumitur in enu-
 merandis libris quos in illam diem
 vir præstantissimus ediderat, atque
 vulgauerat, ut deinceps omnes
 nossent, quinam pro germanis ha-
 bendi forent, ne impostores sub
 tanto nomine nugæ, suæque in-
 uenta incautis lectoribus possent
 obtrudere. ferendi vero non sunt
 audaces homines, qui ut auctori-
 tatem Sanctorum Patrum eleuent,
 atque euertant, ingeminant fre-
 quenter Augustini retractationes,
 quasi in iis quæ religionis arcem
 attingunt, non fouerit stabilem
 sententiam, sed subinde Vertumni
 in-

instar huc illuc a leuitatis vento passus esset se agitari. certe postquam ipse a Manichæis transmigravit ad castra Catholicorum, in dogmatibus fidei, quæ nempe semel hausit ab Ecclesia nunquam vacillauit, aut incerta tractus est sententia. nam quæ ab ipso corriguntur in libello illo sunt res extra regulam Fidei positæ, vt quod sæpe vsus est vocabulo fortunæ: non enim propterea de Diuina Prouidentia male sensit, existimauit tamen fatius esse plane stilum ab usurpatione huiusmodi vocabuli continere. Quis quæso hodie in scriptis, inque sermone familiari illo nomine non vtitur? an ideo foret ipsi nota sinisteritatis impingenda, quod de summi numinis arbitrio, quo orbis vniuersus temperatur, minus recte cogitaret? sed quo me rapuerunt retractationes? in rem nostram lubet addere doctis-

doctissimum Bellarminum Cardinalem quamuis cum summo totius Europæ applausu edidisset de controuersis Fidei consummata volumina, libellum recognitionis cudisse, atque in publicam lucem protulisse, inter quæ etiam illud recensetur atque reuocatur, quod Clerici, sacrique homines iure diuino obnoxii subiectique sint civili Magistratui, sæcularique (vt vocatur, imperio. atqui nouissime docet ipse non solum lege humana, priuilegio nempe Regum Principumque esse immunes, liberosque, sed & iussu Dei, æternaque sanctione. vetustiora autem exempla nos vocant, vt secundam limam, si prima non perfecit, edendorum voluminum tueamur, atque commendemus. ab eruditis viris obseruatum est, morem fuisse Græcorum Comicorum eas fabulas reponere, & iterum producere,

cere, in quibus ipsi primum non
 placuissent, aut non omne tulus-
 sent punctum. quicquid vero So-
 linus dicat primam editionem sui
 libri, qui Collectanea rerum me-
 morabilium inscribatur, non ha-
 bere se auctorem, sed subreptam
 a nonnullis inque vulgus matura-
 tam se reluctante, credibile tamen
 est, id potius dici, ut primas ma-
 culas facilius excuset, suoque ho-
 nori consultum eat, dum post er-
 rorem adornat, appellatque Poly-
 historem. ita putant aliqui duos
 libros aduersus Nationes compo-
 sitos a Tertulliano & editos, post-
 modum in nonnullis immutatos
 accepisse formam Apologetici con-
 tra Gentes. quamuis sciam no-
 uum non esse apud Sanctos Patres
 sæpius, & repetitis libris eosdem
 impugnare, atque refellere. in-
 spiciantur ea, quæ contra Arria-
 nos differuntur, & fatebimur to-
 ties

ties eadem quandoque apud eundem recurrere. idem deprehenditur apud Augustinum in iis, quæ disputavit, dum Manichæos, Pelagianos atque Donatistas refellit, quæ causa est ut nonnulli causentur sibi tædii nonnihil obrepere in legendis prolixis illis commentariis, vbi crambe videtur recoqui, & apponi: sed non destituitur voluptate, quisquis singula confert, ut variorum locorum. quæ similitudinem inter se habent, facta comparatione veritas magis ac magis effulgeat, animusque pulcherrima, solidaque cognitione repleatur. solida namque certa, atque explorata sint necesse est, quæ pluribus in locis renouata diligentia insinuantur atque traduntur.

INE-

INEPTI LIBRI QVO- MODO SUPPRIMANTVR?

DISSERTATIO XI

Ignem, aut aqua solitos suppressi ineptos libros. Aut eos mitti ad officinas salariorum. Quid proprie sit salarium?

IRISTE fatum manet malos versus, malosque libros. & merito. Cur enim perennarent inficetiae, cur irent per ora hominum ineptiae? fugit irreuocabile tempus. quod cum vix suppetat legendis egregiorum hominum monumentis, cur impenderetur versandis indoctis exemplaribus? satis habet incommodorum ipsum seculum, cur augeretur infelicitas insulsorum vatum

tum nugis? quædam non promo-
uent gradum extra Urbem, in qua
sunt natæ. nempe irata Lucina
cum prodierint, quantocyus in
censum veniunt libitinæ. Vita-
les cum non sint, intra aliquot
dies, aut menses efferuntur tumu-
lantur. o factum bene. hoc est, quod
Catullus protulit de Volufii anna-
libus, quod ad ipsam morituri es-
sent Paduam, in qua compositi,
conscriptique fuerant. idem festi-
uissimus scriptor cum dixisset se
orto die ad librariorum curforum
scrinia, vt remuneretur Caluum,
a quo acceperat horribilem & fa-
crum libellum, optat sub finem
Epigrammatis, vt

*Secti incommoda, pessimi Poeta
valeant, abeant.*

Illuc, unde malum pedem attulerunt.

Hinc intelligimus viros eruditos,
vbi inciderint in venena, & suppli-
cia,

cia, in incondita scripta, desiderare, ad auctores ipsos gressum referri. sic enim fiet, vt venena pestilentem vim porro non diffundant, & supplicia nullos imposterum lædant, atque affligant. Quod si nihilominus improbe Bibliothecas penetraret, & domos, suppliciis supplicia erant parata. nam quandoque mergebantur aqua. respexit Martialis in Epigrammate, quo fingitur Domitianus Bilbilicum alloqui Poetam: *

Do tibi Naumachiam, tudas Epigrammata nobis.

Vis puto cum libro, Marce, natare tuo.

quasi dicat: intempestiue mihi o Marce offers carmina, ego Naumachiam dum edo. mereris profecto vt cum tuis in aquas præcipiteris

E

li-

* lib. I ep. 5.

libellis, & mergaris. non abfimile
est, quod extat libro quinto : *

*Colchida quid scribis, quid scribis
amice Thiestem?*

*Quid tibi vel Niobe, Basse, vel
Andromache.*

*Materia est, mihi crede, tuis aptissi-
ma chartis,*

*Deucalion, vel si non placet hic,
Phaethon.*

rectissime feceris si de Deucalione
Tragoediam edideris. merentur
enim tui libri idem experiri infor-
tunium, quod sensit Deucalion, vn-
dis vt agitentur. regeret, qui v-
trumque Epigramma legit, nec
continuo submergi eum, qui na-
tat, & Deucalionem euasisse exi-
tium, quod intentabatur ab aquis.
sed pronum est respondere, non
alia de causa vndis tradi libros, &

char

chartas, nisi quia nauci, nihilique
funt. Nec similitudo anxie est vr-
genda, vt in omnibus paria faciat. ad
idem argumentum transfer, quod
apud eundem extat libro tertio: *

*Carso rem sexta tibi Ruse remisistis
hora,*

*Carmina quem madidam nostra
tulisse reor.*

Non aliter mitti debuit iste liber.

alludi ad morem delendi carmina
in tabellis adminiculo aquæ existi-
mant interpretes. at oblitteraban-
tur spongia, non aqua, licet spon-
giam leuiter imbueret aqua. puta-
rim igitur innuere Martialem
digna esse sua Poemata, quæ mit-
tantur, abiicianturque in aquas.
nam imbrium fit mentio:

E 2

Im-

* epigr. vlt. **

Imbribus immodicis coelum nam forte ruebat.

libro nono * dedicat Nymphis, quæ deæ sunt fontium libellos suos, & subdit:

*Nympharum templis quisquis sua
carmina donat,*

Quid fieri libris debeat, ipse monet.

plura in hanc rem non profero. at par est conditio earum scriptio-
num, quæ delentur spongia, de qua idem Vates Hispanus: **

*Curre, sed instructum comitetur pumi-
ce librum*

*Spongia: muneribus conuenit illa
meis.*

peruulgatum est, quod refertur de Augusto. is cum inchoasset Tra-
goedi-

* epigr. 59. ** lib. 4 Ep. 10

goediam Aiace, eamque impro-
 batam suppressisset, interrogatus
 a Lucio, quid ageret Ajax, in
 spongiam incubuisse respondit.
 nam incubuit in gladium & se,
 ipsum peremit Telamonis filius,
 alludit ad historiam Imperator, &
 iocus in eo fuit, quod mori non
 videatur, qui incumbit in spon-
 giam. sed cum agitur de libris,
 spongia lethalis est. Si non lube-
 ret mergere, praesto erat alia ratio
 e medio tollendi mala commenda &
 quidem longe expeditior, si trade-
 rentur tardipedi Deo Vulcano, re-
 spexit Epigrammaticarius Bilbilicus,
 dum suadet amico malo Poeta non
 componere Andromedam, non
 Nioben, sed Phaethontem. is enim
 ictus fulmine deflagrauit, & in-
 cendio, cuius ipse fuerat causa,
 interiit. est pulcherrimum carmen
 apud Catullum, in quo narrat Poe-

ta Lesbiam vouisse, si sibi amicus
restitutus esset, se:

Electissima pessimi Poetae

Scripta tardipe di Deo daturam.

& claudit totum inuentum versi-
culis:

At vos interea venite in ignem

Pleni raris, & inficetiarum

Annales Volusi, cacata charta.

Quod si neque luberet ignem eam
in rem aduocare, fas erat iratis
Musis natos versus mittere ad offi-
cinas, in quibus piper, thus, falsi
pisces, aut eiusmodi teguntur tra-
dendi emtori. hinc legere est apud
Martialem: *

Festina tibi vindicem parare,

Ne nigram cito raptus in culinam

Cor-

* lib. 3 ep. 36

Cordylas madida tegas papyro.

Vel thuris, piperisque sis cucullas.

Vulgati Codices legunt Cordyllas, sed ex Plinio, * Athenæo emendandus est versus. Plinii sunt verba:

*Cordyla, & hæc pelamis pusilla, cum in pontum a Maotide exit, hoc nomen habet. & lib. 9. ** Cordyla appellantur partus, qui foetas redeuntes in mare autumno comitantur. limosa vero a luto pelamides incipiunt vocari, & cum annum excessere tempus thynni: sed reuertatur distortatio ad argumentum. apud Martialem sermo conuertitur ad librum: ****

Nec scombris tunicas dabis molestas.

Si damnaverit, ad salariorum

Curras scrinia protinus licebit.

Inversa pueris arande charta.

Sunt salarii, qui vendunt salarium.

E 4

Fla.

* lib. 32 cap. II. ** c. 15.

*** lib. 4 ep. 42.

Flavius Vopiscus in Probo: In salario diurno bubulae pondo, porcinae pondo sex, caprinae pondo decem, cum lardo, bubalino, salis, olerum, lignorum quantum satis est. a Græcis sumptum est, qui vocant ἀλάγιον, quod idem est cum σιτηρεσίῳ & opsonio, cumque eo quod datur ad victum. latius deinde sumtum est, & acceptum pro mercede, & stipendio. dubitare tamen non possumus, quin ortum sit inde nomen, quod ad diurnum victum (sic interpretatur salarium Cornutus Persii interpretres) darentur multæ res falsæ, ut tamen non excluderentur panis, vinum, & similia. Vopiscus profecto cum agit de paupertate Aureliani, ait illi venienti Romanam destinata fuisse salaria, inter quæ numerat panes militares, numero sexdecim, panes militares quadraginta, vini mensalis sextarios

rios quadraginta. nunc addamus
cætera, quæ diatribam expleant.
Persius:

*Nec scambros metuentia carmina,
nec tibus.*

Pro scambris dixit supra Martia-
lis, Cordylas, quibus chartas in-
doctas attribuit instar tunicarum
molestarum, vt alludat ad eos, qui
supplicio afficiebantur induti tu-
nica, de quibus Iuuenalis protu-
lit illud:

Tunica punire molesta.

ad verba Persii iam prolata hæc
annotat interpres vetus, vt noue-
rimus bona carmina nullum peri-
culum habere manendi apud fal-
samentarios, & thurarios. Ego
malim dicere nullum eis immine-

606 PAGAN. GAUDENT. OBSTETRIX
re discrimen, ut ferantur ad eius-
modi homines. Cæterum idem
scholiaſtes per ſcombros ait ſi-
gnificari ſaſamentarios, per thus
pigmentarios. Catullus de hiſto-
ria Voluſiana dixit. quod laxas
ſcombris ſæpe ſit datura tunicas.
quæ memoriæ hæſerunt Sidonii,
cum exarauit:

*Quæ ſcombros merito piperque por-
tet.*

*Nam quisquam Deus hoc dabit, re-
lictæ*

Ut vel ſuſcipiat bonos odores?

OBSTETRICIS LITE-
RARUM FINIS.

❧ (o) ❧

IN

INDEX EORVM

Quæ continentur in Obstetricæ
Litterariæ.

A Cclamantes, euge, belle	75. 79
Actio bona	81
Ajax Augusti	101
Alexander interpres Aristotelis com- mendatus	26
Alexander M. bene meritus de stu- diosis physicae	42
Andreas Alciatus vocatus Romanum a Paulo III	59. 60
Ant. Quaerengus laudatus	19
Aqua merli mali versus	97
Aristoteles male expositus a nonnullis	27
Bar-	

INDEX RERUM.

B Artholomaeus *Capranica* laudatus 84

Bellarminus *recognovit* suos libros 92

Bessarion *irridet* Trapezuntium 39

C Aenam dabant aliqui, ut legerent li-
bros seqq.

Carmina dictata adolescentibus 76

Caspar Geuartius laudatus 19

Cechermannus *Logicae* miscet contro-
uersias Fidei 34

Cordylae quid 103

E trusci *Parmensis* ingenium rapi-
dum 4

G Estus componentium 5

Grammatici quod sit munus 31

H Eracliti liber de natura obscurus 50

I Gni traditi mali versus 59
Imi-

INDEX RERVM

*Imitatio magnorum virorum commen-
data* 62, 63

Iouius laudatus 59

ei fauet Cosmus I Dux magnus 62

I *Iturae commendatae* 9 & seqq.

L *Lucretii locus de Heraclito expositus* 50

M *Aculeonius aedes commodat* 83

M *Meditatio diuturna commdata* 22 & seqq.

P *Alimpsfestus quid* 3

P *Paullus Mancinus laudatus* 83

Pluteos Caedere 5

Poetarum furor 14

R *Etractare quid* 88

R *Retractationes Augustini* 89

*Rhetor & Dialecticus inter se compo-
nuntur* 32, 33.

Sala-

INDEX RERVM

S alariorum officinae	104
Salarium quid proprie	ibid.
Scribendi duplex ratio apud veteres	8
Simplicius laudatus	26
Solini res memorabiles	93
Spongia ad delendum	101
Spongia deleti versus	ibid.
in Spongiam incumbere	101
Statii celeritas in scribendo	17, 19
tacite reprehensus a Martiali	19, 20

T acitus ab ignavis, & impudentibus impetitus	68
Tertulliani libri contragentes & contra nationes	93
S. Thomas perspicuus in scribendo	29
obscuratus a quibusdam interpretibus	ibid.

Ne supersint vacuae pagellae
lubet ex Paganini Gaudentii
Epigrammatibus adii-
cere

I.

*In Zoilum de libro edito
Florentiae.*

Quem Florae exhibui, nostrum
placuisse libellum
Iratus quereris, Zoile, & vsque
doles.

Vt doleas magis, ingentem nunc
edere librum,

Cogito, si fatum & Numina lae-
ua finunt.

Quin paro multiplicem molem, nu-
merumque librorum,
Vt magis atque magis discrucie-
re miser.

Sic

© (o) ©
Sic nisi mutatus laeteris, Zoile, me-
cum,
Te grauis aeterno poena dolore
manet.

II.

In Momum.

Quicquid ait Pindus naso suspen-
dis adunco,

Quicquid habeat Musae, quic-
quid Apollo probat.

Quicquid amant Charites, quic-
quid Cyllenia proles,
Mellifluo Sua dae quicquid ab
ore fluit.

Omnia qui gaudes suspendere, te
quoque tandem
Suspendes fracta, perfide Momē,
gula.

III. *In*

III.

In Eristen.

Vt videare ingens, magnos conte-
mnis, Eristes,
Et iacis in priscos tot maledicta
Sophos.

Heu miserum, nam vera canit si
Phœbus Apollo,
Qui nequit ingentes cernere,
paruus homo est.

III

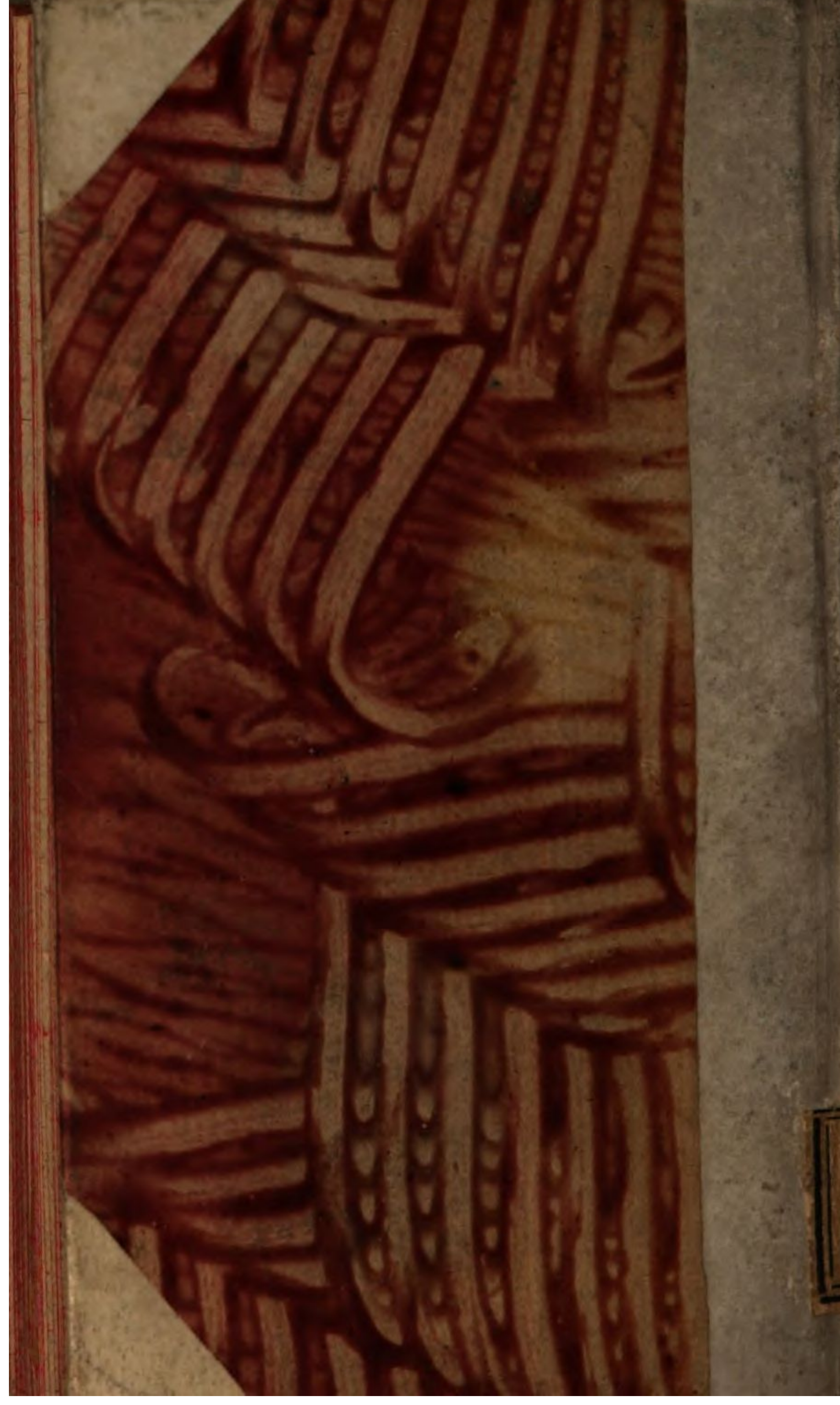
1847

It is a pleasure to have you
at the office of the
Library of the
University of California

at the University of California
at the University of California
at the University of California
at the University of California

Falconetti, Ventura.

Obstetrix literaria

Jena 1704

N.lib. 111

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10601331-9

VD18 1481952X-001